

**UCHWAŁA NR XXVII/434/21
RADY MIEJSKIEJ W SŁUPSKU**

z dnia 27 stycznia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Słupskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej
na lata 2021 – 2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 roku, poz. 713, poz. 1378), w związku z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 roku, poz. 821) oraz art. 12 pkt 11 i art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 roku, poz. 920) w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 roku, poz. 821)

**Rada Miejska w Słupsku
uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się Słupski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Słupska.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Miejskiej w Słupsku

Beata Chrzanowska

Słupski Program Wspierania Rodziny Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023

Załącznik do Uchwały Nr XXVII/434/21
Rady Miejskiej w Słupsku
z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie
przyjęcia Słupskiego Programu Wspierania
Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na
lata 2021-2023

MOPR

Słupsk

Spis treści

Wstęp.....	3
1.Diagnoza stanu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w Słupsku.....	5
1.1Analiza diagnostyczna	5
1.1.1Analiza w oparciu o pracę pracowników socjalnych	5
1.1.2Analiza w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”.....	8
1.1.3Analiza w oparciu o pracę asystentów rodziny	9
1.1.4Analiza w oparciu o przebywanie dzieci w Placówkach Wsparcia Dziennego	12
1.1.5Analiza w oparciu o przebywanie dzieci w pieczy zastępczej	12
1.1.6Analiza stanu procesu usamodzielniania pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i placówki wychowawcze.	21
1.2Zasoby Miasta Słupska	23
2.Limity rodzin zastępczych zawodowych	31
3.Realizatorzy Programu	31
4.Cele i kierunki działania Słupskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023.....	31
5.Finansowanie Programu	48
6.Monitoring i sprawozdawczość.....	48
7.Podsumowanie	49
Wykaz tabel	52

Wstęp

Pierwszym fundamentalnym środowiskiem życia dziecka jest rodzina. Mówi się o niej jako o podstawowej komórce społecznej, w której odbywa się wychowanie i opieka nad dzieckiem. Dopóki realizacja funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców przebiega w sposób prawidłowy, czyli zapewniający dziecku ochronę praw i wszechstronny rozwój, rodzina jest najwłaściwszym miejscem harmonijnego wzrostu młodego człowieka. Jednym z najważniejszych celów rodziny powinna być dbałość, aby warunki socjalno-bytowe i atmosfera wychowawcza, w jakich przebywa dziecko były jak najlepsze. Dom rodzinny to dla wielu osób stały punkt odniesienia, środowisko dające poczucie przynależności i bezpieczeństwa, miejsce szczególnego kształtowania własnych poglądów i osobowości. Rola rodziny nie kończy się jednak na tym etapie, ani nawet wówczas gdy dziecko wchodzi w dorosłość i bierze odpowiedzialność za swoje życie. Środowisko rodzinne nieustannie otacza człowieka jest ono najważniejszym miejscem jego życia i rozwoju. Żadna inna forma nie jest w stanie go zastąpić.

Jednym z zadań własnych samorządu jest opracowanie programu dotyczącego wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. Zadanie to zostało wprowadzone ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która opisuje zasady pomocy rodzinie biologicznej, w tym borykającej się z kryzysem funkcji opiekuńczo-wychowawczych, funkcjonowanie pieczy zastępczej oraz adopcji.

Słupski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 został przygotowany na podstawie analizy sprawozdań z realizacji Słupskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020 oraz prac Zespołu do spraw opracowania Słupskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023, powołanego zarządzeniem Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Słupsku nr 38/2020 z dnia 27 października 2020 roku.

Opracowany Słupski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 jest zgodny z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Głównym celem niniejszego programu jest profesjonalne wsparcie rodzin z miasta Słupska w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich, celem zapewnienia ich trwałości i stabilności oraz sprawnie działający system pieczy zastępczej dostosowany do zmieniających się warunków i potrzeb. Program swym zakresem obejmuje obszary: rodzina biologiczna,

rodzinna piecza zastępcza, instytucjonalna piecza zastępcza, adopcja, profesjonalizacja kadry, w oparciu o które wyznaczono cele szczegółowe i kierunki działań. Podstawowym kierunkiem działań prowadzącym do ww. celu powinna być wielozakresowa profilaktyka w oparciu o usprawnienie i podnoszenie kompetencji zawodowych kadry systemu pieczy zastępczej, ponieważ jest to gwarantem skutecznej pomocy, czyli zapewnienia trwałości i stabilności rodzin.

1. Diagnoza stanu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w Słupsku

Rozdział składa się z dwóch części. Pierwsza dotyczy analizy diagnostycznej opartej o wybrane dane statystyczne, które w założeniu wskazują kluczowe elementy stanu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Druga część rozdziału przedstawia zasoby istniejące w Słupsku, których wykorzystanie ma wpływ wspierający na rodzinę i funkcjonowanie pieczy zastępczej.

1.1 Analiza diagnostyczna

Proces diagnozy oparty jest o analizę przebywania dzieci w pieczy zastępczej i usamodzielnianie wychowanków, pracę asystentów rodziny oraz wybrane elementy szerszego kontekstu społecznego, w tym pomoc społeczna i przemoc w rodzinie, a także rozpoznanie zasobów miasta w zakresie możliwości wspierania rodziny.

W Słupsku zamieszkuje ok. 85,5 tys osób, w tym około 26 tys w wieku powyżej 60 roku życia i około 14,5 tys w wieku do 18 roku życia (dane na 31.12.2019 r.). Część tych osób tworzy ok. 9 000 rodzin z dzieckiem (dziećmi) do 18 roku życia (dane na podstawie liczby rodzin pobierających świadczenie lub dodatek 500 plus w 2020 r.).

1.1.1 Analiza w oparciu o pracę pracowników socjalnych

W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie udzielana jest pomoc osobom i rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej z różnych przyczyn. Jedną z nich jest bezradność opiekuńczo - wychowawcza i w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego. Drugą istotną przyczyną mającą wpływ na funkcjonowanie rodzin, a szczególnie matek jest potrzeba ochrony macierzyństwa. Rodzinom tym udzielano pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej i w postaci pracy socjalnej. Szczególną formą udzielanej pomocy jest praca socjalna świadczona na rzecz osób i rodzin bez względu na wysokość uzyskiwanego dochodu. Ma ona na celu poprawę funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku rodzinnym w celu rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności.

Pomoc finansowa jest przyznawana w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, świadczeń finansowych na zakup posiłku, jednorazowej pomocy z tytułu urodzenia dziecka.

W ramach specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży prowadzono zajęcia terapeutyczne, logopedyczne i biofeedback.

Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspakajania potrzeb członków społeczności. Istotnym elementem pracy socjalnej jest udzielenie poradnictwa w konkretnej sytuacji życiowej. Pracownicy socjalni kierowali także osoby lub rodziny, zgłaszające się z wnioskiem o pomoc do radcy prawnego i psychologa. W sytuacji, gdy rodziny z dziećmi potrzebowały systematycznego i długotrwałego wsparcia, którego nie mógł udzielić pracownik socjalny w koniecznym zakresie, na jego wniosek przydzielany był asystent rodziny. Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin, którym udzielano pomocy.

Tabela 1. Rodziny, którym udzielano wsparcia w MOPR w ramach ustawy o pomocy społecznej

Liczba rodzin ogółem, którym udzielono wsparcia, w nawiasach wskaźnik w %, 2015 rok = 100%				
2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
3637 (100 %)	3523 (96,9 %)	3194 (87,8 %)	2813 (77,3%)	2641 (72,6%)

Źródło: Opracowanie własne.

Widoczny jest spadek liczby rodzin, którym udzielono wsparcia po 2015 roku, w szczególności w latach 2017 i 2018. Spadek ten częściowo wynika ze spadku liczby ludności w mieście, który przedstawia poniżej tabela.

Tabela 2. Liczba ludności Słupska ogółem w poszczególnych latach

Liczba ludności ogółem, w nawiasach wskaźnik w %, 2015 rok = 100%		
2016 r.	2019 r.	2020 r.
92 496 (100 %)	85 689 (92,6 %)	84 589 (91,4 %)

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższych danych wynika, że liczba mieszkańców Słupska systematycznie maleje. W 2020 roku liczba mieszkańców Słupska zmniejszyła się o prawie 9 % w stosunku do 2015 roku.

Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia spadła w latach 2015 – 2019 o 27,4 %, przy czym liczba ludności w tym okresie spadła o 7,4 %. Czyli należy przyjąć, że spadek o 20 % liczby rodzin, którym udzielono wsparcia, nie wynika ze spadku liczby ludności w mieście. Możliwe są dwie przyczyny lub kompilacja tych przyczyn:

- wzrost efektywności wspierania rodzin w Słupsku;
- poprawa sytuacji materialnej rodzin – stopa bezrobocia rejestrowanego w Słupsku spadła z 7,9 % w 2015 r. do 3,5 % w 2018 roku.

Z punktu widzenia jakości wspierania rodziny znaczenie mają oddziaływania nie tyle w przypadku ogólnej słabości ekonomicznej tych rodzin, ale trudności funkcjonalnych wynikających z bezradności opiekuńczo-wychowawczej i potrzeby ochrony macierzyństwa.

Tabela 3. Rodziny, którym udzielano wsparcia w MOPR w ramach ustawy o pomocy społecznej wg wybranych przyczyn

Przyczyna udzielenia pomocy	Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia					
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem, w tym:	694	452	99	99	94	72
rodziny niepełne	609	382	64	51	47	35
rodziny wielodzietne	75	50	18	28	24	19
Potrzeba ochrony macierzyństwa , w tym:	260	250	181	163	150	112
wielodzietność	173	185	126	117	104	82

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższego zastawienia wynika wyraźny spadek liczby rodzin, którym udzielano pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Radykalny spadek liczby rodzin w 2017 roku wynika ze zmiany

kryterium kwalifikowania do tej kategorii przyczyn udzielania pomocy w ramach systemu pomocy społecznej. Do końca 2015 roku i w znacznej części 2016 roku obowiązywała zasada, że osoby samotnie wychowujące dzieci lub rodziny wielodzietne, które kwalifikowały się do pomocy finansowej (z wysokości dochodu na członka rodziny) były zaliczane do rodzin bezradnych. Pod koniec 2016 roku anulowano tę zasadę uznając, że kłopoty wynikające z ubóstwa lub samotnego wychowywania dzieci nie oznaczają jeszcze bezradności opiekuńczo – wychowawczej, a zakwalifikowanie rodziny do tej kategorii przyczyn udzielania pomocy wymaga uzasadnienia.

Pomimo spadku ogólnej liczby rodzin, którym udzielono wsparcia w latach 2017 – 2019 o 553 rodziny, liczba rodzin objętych wsparciem, z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego utrzymuje się na niemal takim samym poziomie.

1.1.2 Analiza w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”

Istotnym zdarzeniem kryzysowym w rodzinie jest występowanie przemocy. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie uruchamiana jest przez podmioty uprawnione procedura „Niebieskie Karty”, w celu ustalenia, czy mamy do czynienia z przemocą w rodzinie, a w przypadku jej występowania prowadzenia działania zgodnie z wymogami tej procedury. Poniższa tabela przedstawia skalę problemu przemocy występującego w Słupsku.

Tabela 4. Liczebności rodzin, wobec których prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”

Rodziny	Liczba rodzin				
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
objęte procedurą,	156	179	128	198	245
wobec których wszczęto procedurę,	99	135	110	126	177
wobec których zamknięto procedurę, w tym z powodu:	111	96	56	129	183
braku zasadności działań,	50	57	26	69	82
ustania przemocy w rodzinie.	61	39	30	60	101
Liczba dzieci umieszczonych poza rodziną w trybie art. 12a ww. ustawy	4	4	3	0	0

Źródło: Opracowanie własne.

W powyższej tabeli każdy rok liczono osobno, rodziny w których trwała procedura na przełomie lat liczone są dwukrotnie, a wyjątkowo nawet trzykrotnie. Dlatego nie można sumować liczby rodzin z poszczególnych lat.

Z danych zawartych w tabeli nr 4 wynika, że w omawianym okresie kilku lat tylko 11 dzieci zostało umieszczonych poza rodziną w związku z poważnym zdarzeniem przemocy. Dodać należy, że ok 70 % tych rodzin nie korzysta z pomocy społecznej i nie kwalifikuje się do finansowej pomocy społecznej. W większości przypadków (liczba zakończeń) procedura wywiera taki wpływ na rodzinę, że zatrzymywany jest proces jej destrukcji. Ponadto widać, że liczba prowadzonych procedur „NK” rośnie przy jednoczesnym wzroście liczby zakończeń tych procedur.

Tabela 5. Powtarzalność procedury „NK” w latach 2015 - 2019

Rodziny	Liczba rodzin w latach 2015 - 2019	
	Liczba rodzin	Udział w procentach
objęte procedurą	613	100%
wobec których wszczęto ponownie procedurę, w tym:	114	18,6%
w trakcie trwania poprzedniej procedury	44	7,2%
po zakończeniu poprzedniej procedury	70	11,4%

Źródło: Opracowanie własne.

Powyższe zestawienie wskazuje, że duży problem związany z przemocą w rodzinie ma lub miało około 70 rodzin w Słupsku. W tych przypadkach ***konieczne jest oddziaływanie specjalistyczne, bardziej długotrwałe.***

1.1.3 Analiza w oparciu o pracę asystentów rodziny

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. W tym celu do pracy z rodziną w obszarze wsparcia rodziny został powołany asystent rodziny. Termin „asystent” został wyprowadzony od słowa „asysta”, które określa czynność towarzyszenia komuś, współobecności z pomaganiem, trwania w pogotowiu. Towarzyszenie to opiera się na indywidualnym podejściu do sytuacji osoby wspieranej w czasie jakiego ona

potrzebuje, aby dokonać zmian w swoim życiu, na nowo odzyskać wiarę we własne siły i włączyć się aktywnie w życie społeczne. Podstawą tej metody jest współdziałanie, tzw. „wspólne wędrowanie” asystenta i osoby wspieranej oparte na wymianie myśli i budowaniu wzajemnego zaufania.

Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego rodziców lub opiekunów oraz radzenia sobie z sytuacjami dnia codziennego. Przez pierwszych kilka miesięcy rodzina obserwuje asystenta i przekonuje się o jego dobrych intencjach. Bez nawiązania odpowiedniego kontaktu i pozytywnych relacji nie można mówić o dobrej współpracy. Często zdarza się, że dopiero przy pracy z asystentem rodziny, osoby objęte pomocą zaczynają dostrzegać konieczność zmiany, która jest bardzo trudnym zadaniem. Jednak podkreślić należy, że do osiągnięcia pożądaných efektów, czyli odzyskania przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem i wypełniania roli rodzica, niezbędna i konieczna jest współpraca rodziny z asystentem. Bywa jednak tak, że asystent jest „narzuconą” formą pomocy i rodzina nie współpracuje, bądź deklaruje chęć współpracy, ale robi to pozornie. Prowadzi to najczęściej do zerwania kontaktu ze strony rodziny lub w ostateczności umieszczenia dzieci poza rodziną. Działania asystenta rodziny zmierzają do osiągnięcia przez rodzinę pełnej samodzielności oraz niezależności życiowej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić rodzinę biologiczną.

Tabela 6. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci asysty rodzinnej w latach 2015 - 2019

Rodziny		2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba rodzin objętych asystenturą		82	87	83	89	91
w tym:	z postanowienia sądu	14	17	9	17	17
	na wnioszek pracownika socjalnego	62	57	61	60	57
	zgłoszonych samodzielnie	6	13	13	12	3
Liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę		30	35	32	26	33
w tym:	z powodu braku zainteresowania dalszą pracą	7	10	15	5	11
	z powodu zrealizowania planu pracy	11	16	9	17	12
	z powodu zmiany miejsca zamieszkania	2	9	8	4	5
	inne	2	0	0	0	5
Liczba rodzin monitorowanych po zakończeniu współpracy		19	20	12	4	14
Liczba rodzin, w których doszło do umieszczenia dziecka poza rodziną		6	5	6	6	7
Liczba rodzin, do których powróciły dzieci z pieczy zastępczej		x	x	x	3	1

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższego zestawienia wynika, że dzieci w zdecydowanej większości rodzin objętych pomocą asystentury rodzinnej nie trafiają do pieczy zastępczej. Umieszczenia dzieci poza rodziną dotyczą tylko ok. 7 % rodzin rocznie, które były objęte wsparciem asystenta rodziny. Oznacza to, że praca z rodziną w postaci asysty rodzinnej jest bardzo skutecznym sposobem niwelowania trudności opiekuńczo – wychowawczych przeżywanych przez

te rodziny. Dodać należy, że efekt ten możliwy jest wyłącznie przy długotrwałym oddziaływaniu na poszczególne rodziny z użyciem lub udostępnieniem specjalistycznej metodyki. Ogromna większość rodzin kierowana jest do pomocy asystenckiej przez pracowników socjalnych MOPR oraz z postanowienia sądu.

1.1.4 Analiza w oparciu o przebywanie dzieci w Placówkach Wsparcia Dziennego

W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Słupsku funkcjonuje pięć Placówek Wsparcia Dziennego przy ulicach: Zygmunta Augusta, Sienkiewicza, Grottgera, Raszyńskiej oraz Ogrodowej. Placówki w ciągu roku spełniają funkcje wychowywania pozaszkolnego. Zapewniają dzieciom opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Placówki przeznaczone są dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia w realizowaniu zadań opiekuńczo – wychowawczych. Podopieczni to głównie dzieci pochodzące z rodzin ubogich, wielodzietnych, dysfunkcyjnych, objętych pomocą MOPR.

Tabela 7. Liczba miejsc i dzieci w placówkach wsparcia dziennego w latach 2015 - 2019

Liczba	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Miejsc	125	125	125	125	125
Dzieci w ciągu roku	198	248	248	182	168

Źródło: Opracowanie własne.

Liczba dzieci korzystających ze wsparcia placówek jest znacznie większa niż liczba miejsc. Część dzieci przebywa w placówce systematycznie, natomiast część rotacyjnie w zależności od bieżących potrzeb. Powyższe dane przedstawiają ogólną liczbę dzieci, które w poszczególnych latach uczęszczały do placówek wsparcia dziennego w Słupsku. Od 2020 roku liczba miejsc w placówkach wzrosła do 155 z uwagi na utworzenie placówki przy ulicy Ogrodowej.

1.1.5 Analiza w oparciu o przebywanie dzieci w pieczy zastępczej

Końcowym etapem rozkładu funkcji rodziny jest sądowe ograniczenie lub pozbawienie rodziców władzy nad dziećmi. W związku z tym należy przyjąć, że liczba dzieci w pieczy zastępczej, a co za tym idzie liczba rodzin zastępczych jest podstawową miarą poprawności funkcjonowania rodzin (biologicznych). Im mniej dzieci korzysta z zastępczej formy opieki,

tym lepiej sprawują się rodziny. Jednocześnie im większy jest udział rodzinnej pieczy zastępczej w systemie pieczy zastępczej, tym lepszy jest prorodzinny profil tego systemu. Ponadto im większy jest udział bliższych lub dalszych krewnych w pełnieniu roli rodzinnej pieczy zastępczej, tym bliższy rodzinie dzieci jest cały system pieczy zastępczej.

Tabela 8. Ogólne zestawienie danych dotyczących pieczy zastępczej w Słupsku w latach 2015 - 2020

Wyszczególnienie	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin zastępczych	134	126	114	111	107	106
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych z Miasta Słupska	227	193	171	166	165	167
Liczba placówek opiekuńczo - wychowawczych	3	3	3	3	3	3
Liczba dzieci w placówkach	42	36	37	37	40	35
Łączna liczba dzieci w pieczy zastępczej	262*	226**	203***	201***	203***	198****

Źródło: Opracowanie własne.

(*) Suma pomniejszona o 7 dzieci, które przeszły z rodzin zastępczych do placówek

(**) Suma pomniejszona o 3 dzieci, które przeszły z rodzin zastępczych do placówek

(***) Suma pomniejszona o 2 dzieci, które przeszły z rodzin zastępczych do placówek

(****) Suma pomniejszona o 4 dzieci, które przeszły z rodzin zastępczych do placówek

Z powyższych danych wynika widoczny spadek liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej w Słupsku, pomiędzy 2015 a 2017 rokiem o około 22% i zatrzymanie spadku w latach 2018-2020. Jednak dane dotyczą liczby dzieci, które umieszczone zostały w pieczy zastępczej na terenie miasta Słupska. Dane nie dotyczą dzieci umieszczonych w rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej w innych powiatach. Tabela nr 17 jednoznacznie wskazuje na wzrost łącznej liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej zarówno w mieście Słupskim, jak i poza powiatem. Spadek liczby dzieci zdecydowanie wynika z stopniowo zmniejszającej się liczby rodzin zastępczych na terenie miasta Słupska

Rodzinna piecza zastępcza

Dalsze wnioskowanie o cechach problemu umożliwi analiza rozkładu pobytu dzieci w poszczególnych rodzajach rodzinnej pieczy zastępczej, które przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 9. Liczba rodzin zastępczych w Słupsku w latach 2015 - 2020

Wyszczególnienie	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Rodziny zastępcze spokrewnione	94	85	81	77	75	69
Rodziny zastępcze niezawodowe	32	30	23	22	25	30
Rodziny zastępcze zawodowe i rodzinny dom dziecka (RDD)	8	11	12	11	11	10
OGÓŁEM	134	126	116	110	111	109
w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	7	9	9	8	7	6

Źródło: Opracowanie własne.

Widoczny jest dość znaczny spadek liczby rodzin zastępczych spokrewnionych w latach 2015-2019. W przypadku rodzin zastępczych niezawodowych, po spadku w latach 2015-2017, nastąpiło zatrzymanie trendu w latach 2018-2019 i jego odwrócenie w 2020 roku.

Tabela 10. Liczba dzieci umieszczanych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015 - 2020

Forma rodzinnej pieczy zastępczej	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Rodziny zastępcze spokrewnione	129	116	98	91	88	75
Rodziny zastępcze niezawodowe	41	34	28	27	28	33
Rodziny zastępcze zawodowe, rodzinny dom dziecka (RDD)	57	43	53	50	51	42
OGÓŁEM	227	193	179	168	167	150
w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	46	36	43	40	32	21

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższej tabeli wynika, że trend spadkowy liczby dzieci utrzymywał się w rodzinach spokrewnionych w latach 2015-2019, następnie zatrzymał się w 2020 roku. W przypadku rodzin niezawodowych liczba dzieci spadała w latach 2016-2017, uległa stabilizacji w latach 2018- 2019 następnie wzrosła w 2020 roku. Natomiast w rodzinach zawodowych widoczny jest znaczny spadek dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, co jest konsekwencją mniejszej liczby rodzin pełniących tą funkcję.

Część rodzin niezawodowych to dalsi krewni dzieci – wujkowie i ciocie oraz kuzyni. Poniższa tabela przedstawia udział rodzin bliższych i dalszych krewnych dzieci w słujskim systemie rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 11. Prorodzinność systemu pieczy zastępczej wg danych na 31 grudnia w poszczególnych latach

	2015		2019	
	Rodziny – procent wszystkich rodzin	Dzieci - procent wszystkich dzieci	Rodziny – procent wszystkich rodzin	Dzieci - procent wszystkich dzieci
Rodziny zastępcze - krewni dzieci	93%	87%	85,2%	64,5%

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższych danych wynika, że nadal rodziny zastępcze bliżej lub dalej spokrewnione z dzieckiem stanowią zdecydowaną większość rodzin zastępczych, czyli utrzymuje się wysoka prorodzinność systemu. Jednakże, przy takim udziale rodzin krewnych dzieci w systemie, liczba dzieci objętych opieką jest niewspółmierna z tym potencjałem. Widoczny jest znaczący spadek liczby dzieci objętych pieczą zastępczą przez te rodziny, ich udział w systemie spadł w latach 2015-2019 o 22,5%. Oznacza to, że znacząco rośnie udział rodzin „obcych” dla dziecka w spełnianiu funkcji rodzinnej pieczy zastępczej, w tym głównie rodzin zastępczych zawodowych. Przy czym liczba rodzin zawodowych nie wykazuje tendencji rosnącej (Tabela 9).

Tabela 12. Główne przyczyny opuszczania rodzin zastępczych z podziałem na rodzaje rodzin w latach 2015-2019

Powód opuszczenia pieczy zastępczej	Liczba dzieci opuszczających w latach 2015-2019			Razem
	spokrewnione	niezawodowe	zawodowe	
Powrót do rodziny biologicznej	22	3	25	50
Przysposobienie (adopcja)	0	5	40	45
Proces usamodzielnienia	48	13	1	62

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 13. Liczba dzieci opuszczających pieczę zastępczą w latach 2015-2019

Powód opuszczenia pieczy zastępczej	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Powrót do rodziny biologicznej	16	15	6	5	8
Przysposobienie (adopcja)	25	4	4	9	3

Źródło: Opracowanie własne.

Z przedstawionych danych wynika, że rodziny spokrewnione są opuszczane przez wychowanków głównie z powodu ich usamodzielniania po osiągnięciu pełnoletności (69%) i powrotu do rodziny biologicznej (31%). Rodziny niezawodowe z powodu usamodzielniania (62%), przysposobienia (24%) i powrotu do rodziny biologicznej (14%). Rodziny zawodowe (w tym rdd) z powodu przysposobienia (61%), powrotu do rodziny biologicznej (38%) i usamodzielniania (1%). W latach 2015-2019 do rodzin biologicznych powróciło 50 dzieci – nastąpił spadek powrotów w latach 2017-2018 i lekki wzrost w 2019 roku. W tych samych latach przysposobiono 45 dzieci, przy czym po bardzo dobrym 2015 roku nastąpił wyraźny spadek rocznych przysposobień. Zatrzymanie procesu adopcji po części wynika z przedłużającego się postępowania sądowego dotyczącego praw opiekuńczych rodziców. Wszystkie procesy przysposobienia dla dzieci przebywających w słupskiej rodzinnej pieczy zastępczej prowadzone są przez Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Gdańsku.

Pierwszoplanowym, ustawowym celem pieczy zastępczej jest spowodowanie powrotu dziecka do rodziny biologicznej, a kiedy nie jest to możliwe przysposobienie dziecka, a gdy i to nie jest możliwe, zapewnienie dziecku długotrwałej pieczy zastępczej. Dwa pierwsze cele zdecydowanie najlepiej są realizowane kiedy dziecko przebywa w rodzinie zastępczej zawodowej.

Pieczka zastępcza pomiędzy powiatami

Dzieci pochodzące ze Słupska są także umieszczane w pieczy zastępczej poza Słupskiem, jak również dzieci pochodzące z innych powiatów w pieczy zastępczej w Słupsku. Dla pełnego obrazu liczby dzieci pochodzących ze Słupska, które przebywają w pieczy zastępczej uwzględniamy to zjawisko w poniższych tabelach.

Tabela 14. Dzieci pochodzące ze Słupska i przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej w innych powiatach w latach 2015-2019

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba dzieci pochodzących ze Słupska i przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w innych powiatach	43	40	40	44	52

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 15. Dzieci pochodzące z innych powiatów i przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej w Słupsku w latach 2015-2019

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba dzieci pochodzących z innych powiatów i przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w Słupsku	32	35	25	23	20

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższych danych wynika, że w całym okresie więcej dzieci pochodzących ze Słupska przebywa w rodzinach zastępczych w innych powiatach, niż dzieci pochodzących z innych powiatów przebywa w rodzinach zastępczych w Słupsku. Przy czym liczba dzieci pochodzących ze Słupska i przebywających w rodzinach zastępczych w innych powiatach po stabilizacji w latach 2015-2017 wzrosła w 2018 roku i wyraźnie wzrosła w 2019 roku osiągając 121% roku 2015. Natomiast liczba dzieci pochodzących z innych powiatów i przebywających w rodzinach zastępczych w Słupsku zaczęła spadać od 2017 roku i w 2019 roku osiągnęła poziom 62,5% roku 2015. Należy dodać, że dzieci słupskie są umieszczane w innych powiatach wyłącznie w rodzinach spokrewnionych lub niezawodowych (dalszych krewnych). Powyższe dane są wynikiem spadającej liczby rodzin zastępczych w Słupsku, a tym samym znacznie mniejszą liczbą miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej i koniecznością umieszczania dzieci w innych powiatach.

Tabela 16. Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana pomiędzy powiatami w latach 2015 – 2019

	Powiat miejsca przebywania	Liczba dzieci w poszczególnych latach:				
		2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Dzieci pochodzące ze Słupska przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	Miasto Słupsk	43	36	37	37	40
	Inne powiaty	30	25	21	21	19
Dzieci pochodzące z innych powiatów przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	Miasto Słupsk	0	0	0	0	0
Umieszczenia dzieci pochodzących ze Słupska	Inne powiaty	7	2	7	5	2

Źródło: Opracowanie własne.

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Słupsku utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie w latach 2015-2019. Trzy słupskie placówki mają 32 miejsca – z tabeli wynika, że wszystkie miejsca są dalej potrzebne dla utrzymania sprawnego systemu pieczy zastępczej w Słupsku. Przy czym potrzeby są nieco większe, gdyż pewna, stosunkowo niewielka liczba dzieci, umieszczana jest w placówkach na terenie innych powiatów w każdym roku omawianego okresu. W placówkach słupskich w latach 2015-2019 przebywają wyłącznie dzieci pochodzące ze Słupska, czyli blisko swojego środowiska społecznego. Widoczny jest spadek liczby dzieci pochodzących ze Słupska i przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów - w 2019 roku do poziomu 59% w stosunku do roku 2015.

Warto przedstawić całościowy obraz przebywania w pieczy zastępczej dzieci pochodzących ze Słupska. Sumę liczby dzieci, pochodzących ze Słupska i przebywających we wszystkich rodzajach pieczy zastępczej zarówno w Słupsku, jak i poza Słupskiem w latach 2015 – 2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Liczba dzieci pochodzących ze Słupska i przebywających w pieczy zastępczej w latach 2015 - 2019

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r
Liczba dzieci pochodzących ze Słupska i przebywających w pieczy zastępczej, w tym w:	297	256	244	243	251
Słupsku	231	191	183	178	180
innych powiatach	73	65	61	65	71

Źródło: Opracowanie własne.

W 2016 roku nastąpił wyraźny spadek liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej do poziomu 86% w stosunku do 2015 roku. Tendencja spadkowa nieznacznie pogłębiła się w następnych 2 latach osiągając w 2018 roku poziom 82% w stosunku do 2015 roku, by w roku 2019 osiągnąć poziom 84,5%. Istotnym jest fakt, iż od 2019 roku liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wzrasta w porównaniu do lat ubiegłych. Jednocześnie liczba dzieci słupskich przebywających w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w 2019 roku również rośnie w stosunku do lat ubiegłych.

Analiza stanu rodzin zastępczych zawodowych

W systemie pieczy zastępczej działa jeden z elementów w postaci rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnego domu dziecka. Na rzecz słupskiego systemu od 2020 roku aktywne są:

- rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – 6 rodzin (w 2019 roku było 7 rodzin);
- rodziny zastępcze zawodowe (długoterminowe) – 3 rodziny;
- rodzinny dom dziecka – 1 rodzina.

Z 10 wyżej wymienionymi rodzinami podpisywana jest umowa na ustawowo wymagany okres co najmniej 4 lat. Na tej podstawie jeden z rodziców zastępczych otrzymuje wynagrodzenie – łącznie 10 etatów (dla 31 dzieci). Dzięki temu system pieczy zastępczej pozyskał co najmniej 35 miejsc. Koszt utrzymania 35 miejsc wiąże się z poniesieniem kosztów na utrzymanie 12 etatów dla 12 osób (10 osób pełniących funkcję rodziny zastępczej, dodatkowo 1 osoba do pomocy w RDD przy założeniu, że w RDD przebywa co najmniej

5 dzieci, 1 osoba pełniącą funkcję koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, sprawująca jednocześnie opiekę nad rodzinami). Znaczenie ilościowe tego elementu systemu przedstawia tabela 15 i tabela 16.

Tabela 18. Znaczenie rodzin zastępczych zawodowych mierzone udziałem w zabezpieczaniu rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015 - 2019

Udział procentowy:	Lata:				
	2015	2016	2017	2018	2019
w liczbie rodzin zastępczych	6%	9%	10,5%	10%	10%
w liczbie dzieci objętych pieczą zastępczą	25%	22%	31%	30%	31%

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższej tabeli wynika, że rodziny zastępcze zawodowe są trzykrotnie bardziej wydajne w realizacji rodzinnej pieczy zastępczej niż pozostałe rodzaje rodzin zastępczych.

Tabela 19. Znaczenie rodzin zastępczych zawodowych w porównaniu z instytucjonalną pieczą zastępczą

	Standardowa liczba dzieci objętych pieczą zastępczą	Standardowa liczba etatów
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	32	21,5
Rodziny zastępcze zawodowe (w tym RDD)	35	12

Źródło: Opracowanie własne.

Efektywność ilościowa rodzin zastępczych zawodowych w porównaniu z instytucjonalną pieczą zastępczą mierzona ilością zaangażowanych etatów jest dwukrotnie wyższa.

Ponadto na wyższą efektywność finansową rodzin zastępczych zawodowych mają wpływ koszty eksploatacji, remontów, modernizacji i wyposażenia lokalu. W przypadku placówek koszty te w całości pokrywa budżet miasta. W przypadku rodzin zastępczych zawodowych koszty te obciążają budżet rodziny (do 3 dzieci), który wsparty jest jedynie świadczeniem w wysokości 1052 zł na dziecko i wynagrodzeniem dla jednego z rodziców oraz uznaniowymi, jednorazowymi dodatkowymi dofinansowaniami. Program 500 plus

realizowany jest tak samo w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej. Porównanie efektywności finansowej tych dwóch rodzajów pieczy zastępczej przedstawia tabela nr 20.

Tabela 20. Porównanie średnich kosztów utrzymania jednego dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej z średnimi kosztami utrzymania jednego dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego we wrześniu 2020 r.

Rodziny z:	Średni miesięczny koszt budżetowy utrzymania jednego dziecka w:	
	rodzinie zastępczej zawodowej	placówkach opiekuńczo-wychowawczych
jednym dzieckiem,	4879 zł	4441 zł
dwojgiem dzieci,	3126 zł	
trojgiem dzieci.	2541 zł	

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższych danych wynika, że koszt utrzymania jednego dziecka (dla budżetu powiatowego miasta) jest wyraźnie niższy w rodzinie zastępczej zawodowej, która ma dwoje dzieci i przytłaczająco niższy, gdy rodzina ma troje dzieci, czyli maksymalną ustawowo ich liczbę.

Przy czym instytucjonalna piecza zastępcza zabezpiecza dzieci dopiero od 10 roku życia. Ważnym i trudno wymiernym elementem różnicującym jest jakość opieki i wychowania. Powszechnie panuje przekonanie, że w warunkach rodzinnych jest ona wyższa.

Dotychczasowe rozważania wskazują jak cennym elementem systemu pieczy zastępczej jest rodzina zastępcza zawodowa.

Liczba rodzin zastępczych zawodowych w Słupsku jest zdecydowanie za mała w stosunku do potrzeb dlatego konieczne jest inwestowanie w ich rozwój i pilna potrzeba pozyskania nowych rodzin zastępczych zawodowych w kolejnych latach, przy jednoczesnym zachowaniu istniejącego potencjału instytucjonalnej pieczy zastępczej.

1.1.6 Analiza stanu procesu usamodzielniania pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i placówki wychowawcze.

Po uzyskaniu pełnoletności osoby opuszczające pieczę zastępczą lub placówki wychowawcze różnych typów mogą być objęte ustawowym procesem usamodzielniania, który

jest dopełnieniem wsparcia niepełnoletnich wkraczających w dorosłość. Proces ten jest przewidziany dla tych młodo pełnoletnich, którzy w swoim życiorysie doświadczyli zaburzeń opiekuńczych i wychowawczych ze strony rodziców lub ich bezradności w tym zakresie, skutkujących koniecznością otoczenia ich różnymi formami pieczy zastępczej lub oddziaływaniem instytucji wychowawczych. Proces ten może trwać do czasu wykonania indywidualnego programu usamodzielnienia (lub zaniechania jego realizacji) maksymalnie do 25 roku życia (w przypadku osób kontynuujących naukę).

Tabela 21. Liczba osób w procesie usamodzielniania w latach 2016 - 2019

Osoby w procesie usamodzielniania się po opuszczeniu:		2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
rodzinnej pieczy zastępczej		75	75	74	74
placówki		33	35	28	32
w tym:	placówki opiekuńczo – wychowawczej	23	25	25	26
	ośrodka wychowawczego lub zakładu poprawczego	10	10	3	6
Razem		108	110	102	106

Źródło: Opracowanie własne.

W latach 2016-2019 liczba osób w procesie usamodzielniania nie zmieniała się znacząco i wykazywała stały poziom. Podstawową formą pomocy są świadczenia pieniężne na kontynuowanie nauki (comiesięcznie), na usamodzielnienie (jednorazowo), na zagospodarowanie (jednorazowo). Utrzymywanie się wysokiej liczby wychowanków trwających w procesie usamodzielniania wynika głównie z trzech powodów. Po pierwsze kontynuacji nauki, co daje możliwość trwania w tym procesie do 25 roku życia. Po drugie bardzo sprzyjających przepisów, które pozwalają uznawać kontynuowanie nauki po wcześniejszych niepowodzeniach. Po trzecie z powodu trudności w uzyskaniu samodzielnego mieszkania, co ogranicza możliwość otrzymania jednorazowych form pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie. Ponadto pomoc polega na doradztwie w realizacji indywidualnego planu usamodzielniania, w którym ważną pozycją jest uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Tabela 22. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych w latach 2016 - 2019

Uzyskane wsparcie w postaci:	Liczba osób w latach:			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
skutecznego przydziału mieszkania,	6	2	4	2
zamieszkania tymczasowego w mieszkaniu chronionym,	6	6	4	4
pomocy w zamieszkanu na stacji,	3	1	0	1
pomocy w składaniu wniosków na przydział mieszkania.	8	6	10	33

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższych danych wynika, że pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych trafiała w latach 2016-2018 do około 20 % osób będących w procesie usamodzielnienia. W 2019 roku świadomość znacznej części osób usamodzielnianych udało się wzbogacić o przekonanie, że staranie o mieszkanie to długotrwały proces zaczynający się od składania wniosku. Podobnie jest z pomocą w uzyskaniu zatrudnienia.

1.2 Zasoby Miasta Słupska

1.2.1 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie to instytucja pomagająca osobom i rodzinom, które nie są w stanie samodzielnie pokonać trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie udziela pomocy finansowej, rzeczowej, świadczy usługi i wykonuje pracę socjalną dla rodzin. Prowadzi poradnictwo specjalistyczne – psychologiczne i prawne. Udziela wsparcia w postaci asystentury rodzinnej i prowadzenia 5 placówek wsparcia dziennego. Ośrodek jest głównym realizatorem procedury „Niebieskiej Karty” dla rodzin z problemem przemocy w rodzinie. Prowadzi pieczę zastępczą w postaci 10 rodzin zastępczych zawodowych (w tym 1 rodzinny dzień dziecka), 3 placówek opiekuńczo wychowawczych (całodobowych). Organizuje pieczę zastępczą rodzin spokrewnionych i niezawodowych. Wspiera wszystkie rodziny zastępcze finansowo oraz pracę koordynatorów

rodzinnej pieczy zastępczej i psychologów MOPR. Cyklicznie ocenia sytuację dzieci przebywających w pieczy zastępczej i rodziców zastępczych, opiniuje do sądu zasadność dalszego pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Prowadzi proces kwalifikacji kandydatów do pełnienia roli rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej, w tym wystawia opinie psychologiczne. Opiniuje dla sądu kandydatów na rodziny zastępcze oraz co dwa lata formułuje opinie psychologiczne dla rodziców zastępczych zawodowych i niezawodowych. Przygotowuje dziecko i rodziców zastępczych do procedury adopcyjnej. Organizuje umieszczanie dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Prowadzi obowiązkowe szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe i niezawodowe. Szkoli lub organizuje szkolenia dla czynnych rodzin zastępczych, a także udostępnia zajęcia terapeutyczne i warsztatowe. Prowadzi poradnictwo i grupy wsparcia dla rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających oraz organizuje spotkania integracyjne dla tych rodzin. Prowadzi proces usamodzielniania osób opuszczających pieczę zastępczą po osiągnięciu pełnoletności. Prowadzi mieszkanie chronione. Ponadto realizuje programy: korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie, program „Kierunek Aktywność III” – aktywizacja społeczno-zawodowa dla osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; Usługi społeczne m.in. dla osób niepełnosprawnych, rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i ich dzieci; Dzieciom Rodzinom Seniorom dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, a także ich rodzin. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie można także składać wnioski o przyznanie Karty Dużej Rodziny. Rodziny wielodzietne a także osoby, które mają co najmniej troje dorosłych dzieci mogą korzystać z różnego rodzaju zniżek na różne towary i usługi.

1.2.2 Placówki wsparcia dziennego

Placówki Wsparcia Dziennego funkcjonują w strukturach MOPR w Słupsku i dysponują 155 miejscami od 2020 roku. Wspierają rodziny zagrożone niewydolnością opiekuńczo – wychowawczą poprzez organizację różnorodnych zajęć popołudniowych dla dzieci (także w okresach ferii i wakacji) w trybie ciągłym oraz okazjonalnym. Zajęcia mają formułę edukacyjną, rekreacyjną, wychowawczą. Wychowawcy oferują wsparcie w chwilach kryzysowych oraz angażują także rodziców do części zajęć. Dom Sąsiedzki to nowo utworzona placówka wsparcia dziennego w mieście, która powstała pod koniec 2019 roku. Jest miejscem, w którym działania skierowane są do mieszkańców obszaru rewitalizowanego. W Domu

Sąsiedzkim rozwijane są zainteresowania i pasje, zarówno u młodszych, jak i starszych mieszkańców. Oprócz zagospodarowania i poprawienia estetyki zaniedbanego niegdyś terenu, dziś wokół obiektu placówki znajduje się ogród społeczny z rabatami, gdzie będzie można uprawiać rośliny. Powstała także strefa rekreacyjna z murowanym stołem do ping ponga, placem zabaw i siłownią zewnętrzną.

1.2.3 Placówki opiekuńczo – wychowawcze

W Słupsku funkcjonują trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze, w których może przebywać 32 dzieci. Wychowawcy, pełnią całodobową opiekę nad dziećmi. Współpracują również z psychologiem. Podopieczni trafiają tu w wyniku postanowienia Sądu. W placówce mogą przebywać dzieci od 10 roku życia. Jeżeli dziecko po ukończeniu 18 roku życia chce kontynuować naukę i pozostać w placówce, ma taką możliwość do 25 roku życia. Głównym celem jest zapewnienie opieki dziecku oraz praca z jego rodziną nad możliwością powrotu dziecka do domu i wzmacnianie relacji z bliższą lub dalszą rodziną. W przypadku braku możliwości powrotu, podopieczny jest przygotowywany do procesu usamodzielnienia, tak, by mogło samodzielnie i odpowiedzialnie żyć.

1.2.4 Szkoły i przedszkola

Kadra pedagogiczna prowadzi pracę wychowawczą z dziećmi oraz pozostaje w kontakcie z rodzicami. Prowadzi działania profilaktyczne i informacyjno- edukacyjne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy. Pedagodzy szkolni prowadzą spotkania interdyscyplinarne z udziałem rodziców, wychowawców, kuratorów, dzielnicowego, asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Biorą również udział w posiedzeniach dot. okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej, uczestniczą także w pracach grup roboczych dotyczących procedury „Niebieskiej Karty”. W każdej szkole dyżuruje psycholog, który jest do dyspozycji dzieci i rodziców.

1.2.5 Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna przy ul. Narutowicza 9

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Słupsku prowadzi swoją działalność w zakresie diagnoz dzieci i uczniów na potrzeby wydania stosownych opinii i orzeczeń, ważnych dla przyszłości edukacyjnej i dalszych losów dzieci. Udziela dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologicznej. Prowadzi Szkołę dla Dobrych Rodziców i Wychowawców. Realizuje zadania profilaktyczne oraz wspierające wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówek. Na stronie internetowej Poradni znajduje się pełna oferta poradni.

1.2.6 Zespoły kuratorskiej służby sądowej

W Słupskim Sądzie Rejonowym działają 2 zespoły wykonujące orzeczenia sądowe w sprawach rodzinnych i nieletnich skupiające 22 kuratorów zawodowych. W ramach prowadzonych nadzorów kuratorskich w sprawach opiekuńczych systematycznie monitorują rodzinę objętą nadzorem. Prowadzą działania profilaktyczno – edukacyjne oraz wspierające z uwzględnieniem współpracy z instytucjami pomocy społecznej, służby zdrowia, oświaty oraz Policji i organizacji pozarządowych. Diagnozują sytuację w rodzinie i opinie kierują do sądu.

1.2.7 Ośrodek Rozwoju Dziecka i Rodziny PORT przy ul. Świerkowej 12

Ośrodek Rozwoju Dziecka i Rodziny PORT w Słupsku został powołany przez Towarzystwo Nasz Dom. Działalność Ośrodka koncentruje się wokół pomocy dzieciom i rodzinom przeżywającym kryzysy, problemy i trudności wychowawcze. Działania są adresowane bezpośrednio do dzieci i ich rodzin, ale również do specjalistów, którzy zajmują się szeroko rozumianym wsparciem (pedagogów i psychologów szkolnych, pracowników socjalnych i asystentów rodzinnych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, kuratorów). Ośrodek prowadzi działalność terapeutyczną i edukacyjną, która oferowana jest bezpłatnie.

1.2.8 Pracownia Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach przy ul. Filmowej 1

Pracownia TSR odpłatnie prowadzi terapię indywidualną (dorośli, dzieci, młodzież), terapię grupową, małżeństw i par, rodzinną, uzależnień. Wspiera osoby uwikłane w przemoc

w rodzinie. Prowadzi terapię dla osób doświadczających problemu uzależnień w rodzinie, a także warsztaty dla rodziców oraz warsztaty rozwoju osobistego.

1.2.9 Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem

Ośrodek prowadzony jest przez Oddział Stowarzyszenia INTERIOS z Gdyni. Udziela wsparcia w zakresie kompleksowej pomocy prawnej, psychologicznej, a także finansowej dla osób pokrzywdzonych przestępstwem lub przeświadczonych, że są pokrzywdzeni. Ośrodek udzielił już pomocy ponad 100 osobom kierowanym z MOPR w Słupsku, głównie w sprawach związanych z przemocą w rodzinie.

1.2.10 Samodzielny Publiczny Miejski Zakład Opieki Zdrowotnej

SPMZOK oferuje poza podstawową opieką zdrowotną w ramach poradni planowania rodziny przy ul. Westerplatte 1 możliwość uczestnictwa w projektach: „Zdrowie – Mama i ja” oraz „Szkoła rodzenia”.

1.2.11 Komenda Miejska Policji

W obszarze programu ważnym zasobem są policjanci dzielnicowi wykonujący stałą pracę środowiskową, często w kontakcie z pracownikami MOPR. Dla problematyki społecznej i związanej z zagrożeniem patologią życia w rodzinie istotnym jako zasób programowy jest Zespół Nieletnich i Patologii oraz Zespół Profilaktyki Społecznej z Wydziału Prewencji KMP.

1.2.12 „Alter” Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna przy ul. Sienkiewicza 9

Poradnia „Alter” bezpłatnie prowadzi zajęcia z wczesnego wspomaganie rozwoju. Aby zakwalifikować dziecko do udziału w bezpłatnej terapii WWR należy dostarczyć opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju, którą wydają Publiczne Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne. Po przeprowadzonej diagnozie i otrzymaniu opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju można rozpocząć terapię. Terapia w zależności od zaleceń poradni obejmuje min. zajęcia z logopedą, pedagogiem, psychologiem oraz tyflopedagogiem i surdopedagogiem, a także biofeedback i masaż shantala, W przypadku kiedy dziecko nie ma

opinii może z tej oferty skorzystać odpłatnie. Poradnia odpłatnie prowadzi różnorodne diagnozy, dodatkowo posiada sprzęt do badań słuchu po 7 roku życia.

1.2.13 Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna PRAKTIS oraz Przedszkole Niepubliczne „Mówiś”

Poradnia prowadzi terapię logopedyczną, pedagogiczną, integracji sensorycznej, tlenoterapię w komorach hiperbarycznych, biofeedback, dogoterapię, trening pracy oka dla dzieci z dysfunkcjami wzrokowymi. Dla dzieci z opinią PPP o konieczności wczesnego wspomagania nieodpłatnie oraz odpłatnie dla tych dzieci, które nie mają opinii PPP. Poradnia Praktis proponuje także możliwość przyjęcia do przedszkola niepublicznego „Mówiś”. Oferta przeznaczona jest dla dzieci w wieku od 2,5 roku życia do 6 lat. Małoletni, którzy mają opinię Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej o konieczności wczesnego wspomagania lub orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego mogą w ramach uczęszczania do przedszkola korzystać z pomocy specjalistycznej: terapii logopedycznej, biofeedbacku, dogoterapii, nauki czytania globalną metodą Glenna Domana.

1.2.14 Słupskie Stowarzyszenie Pomocy Psychologicznej Dziecku i Rodzinie „KRAĞ” przy ul. Sienkiewicza 7

Słupskie Stowarzyszenie Pomocy Psychologicznej Dziecku i Rodzinie „KRAĞ” działa na rzecz rodzin, które dotknęły kłopoty rodzinne, niedostosowanie społeczne i wykluczenie, a także problemy wychowawcze, rozwojowe, szkolne, emocjonalne ich dzieci. Pomoc dla rodzin w zakresie: porady psychologiczne, psychoterapia, mediacje, organizowanie ferii, półkolonii, obozów integracyjnych, organizowanie zajęć rekreacyjnych, sportowych, plastycznych, prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach itp. Zakres oferowanej pomocy jest elastyczny i uzależniony od otrzymywanych środków z budżetu miasta.

1.2.15 Centrum Diagnostyczno – Terapeutyczne „Dać Skrzydła” przy ul. Kulczyńskiego 7a/1

Centrum Diagnostyczno-Terapeutyczne „Dać skrzydła” to zespół gabinetów specjalistycznych, zajmujących się pomocą dzieciom i dorosłym. Większość pomocy jest oferowana odpłatnie, w ramach prywatnych gabinetów w Centrum. W takiej formie można

skorzystać z pomocy logopedy wczesnoklinicznego, fizjoterapeuty dziecięcego i terapeuty NDT-Bobath, psychologa dziecięcego (konsultacje, diagnoza i terapia), psychologa dla młodzieży i dorosłych, terapii behawioralnej dla dzieci z autyzmem, Eeg, bio-feedbacku i dogoterapii, diagnozy i terapii integracji sensorycznej. Od 2010 roku Centrum zawiązało „Fundację Adasia” zajmującą się pomocą dzieciom niepełnosprawnym i ich rodzinom. Fundacja powstała przy współpracy z Fundacją „DOGOnić świat”, dzięki czemu udzielono pomocy nieodpłatnej kilkuset dzieciom. W ramach Fundacji Adasia aktualnie nie ma teraz żadnego otwartego naboru do projektu, ale Centrum stara się pomagać osobom, które tego potrzebują, na zasadzie wolontariatu. W tym zakresie można uzyskać pomoc przede wszystkim psychologa dziecięcego (także diagnostyka, w tym diagnostyka autyzmu ADOS-2) i psychologa dla młodzieży i dorosłych, a w miarę wolniejszych terminów też logopedy wczesnoklinicznego i fizjoterapeuty dziecięcego. Aby uzyskać pomoc w ramach fundacji należy skontaktować się mailowo. Wówczas zarząd podejmie decyzję jakie działania może podjąć. Centrum stara się nie odmawiać pomocy, jednak ponieważ jest to praca wolontaryjna, może się to wiązać z dłuższymi terminami i ograniczonymi możliwościami. W ramach Fundacji można też nieodpłatnie wypożyczyć niektóre sprzęty rehabilitacyjne dla dzieci (typu wózek czy pionizator).

1.2.16 Fundacja dla dzieci niepełnosprawnych „Nadzieja” wraz z przedszkolem terapeutycznym

Fundacja oferuje m.in.: hipoterapię, rehabilitację, integrację sensoryczną, masaż, salę rehabilitacyjną, salę doświadczania świata, terapię zajęciową, biofeedback, muzykoterapię, możliwość skorzystania z konsultacji psychologa i logopedy. Dla każdego dziecka tworzony jest plan terapii indywidualnej. Fundacja prowadzi również 10 dniowe bloki rehabilitacyjne dla dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności. Przedszkole terapeutyczne prowadzone przez fundację jest o charakterze specjalnym, dziecko musi posiadać orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, opiekun ponosi jedynie koszty wyżywienia, realizowana jest pełna podstawa programowa, dziecko objęte jest również rehabilitacją.

1.2.17 Centrum Integracji Społecznej

Centrum prowadzone jest przez Stowarzyszenie „Horyzont” we współpracy z MOPR. Działania skierowane są przede wszystkim do osób bezrobotnych, bezdomnych, niepełnosprawnych, starszych, jak również do dzieci i młodzieży. W strukturach CIS działa grupa wolontariuszy „Każde Dobre Serce Słupsk”.

1.2.18 Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Słupsku

Centrum jest ponadpowiatową jednostką organizacyjną Pomorskiej Wojewódzkiej Komendy OHP w Gdańsku realizującą zadania w zakresie zatrudnienia oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży. Szeroką ofertę kieruje do młodzieży, która jest uczestnikami OHP. Proponuje bezpłatne pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe z nauką poszukiwania pracy, prowadzenie i organizowanie szkoleń. Uczestnikiem OHP może zostać młodzież pomiędzy 15 a 18 rokiem życia. Centrum oferuje wsparcie także absolwentom OHP. Dla młodzieży nie będącej uczestnikami OHP Centrum bezpłatnie oferuje szerokie poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy. W Młodzieżowym Biurze Pracy w Słupsku młodzież może znaleźć krótkoterminowe zatrudnienie, pracę wakacyjną, pracę dla studentów.

1.2.19 Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im Unicef przy ul. Krasińskiego 19

W ramach pracy Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego realizowane są następujące zajęcia rehabilitacyjno-terapeutyczne: terapia czaszkowo-krzyżowa, terapia Integracji Sensorycznej, pracownia EEG Biofeedback, terapia wczesnego wspomaganie, zajęcia logopedyczne. Terapią mogą zostać objęte również dzieci, które nie są uczniami ww. Ośrodka, które posiadają opinię Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz nie ukończyły 7 roku życia. Rekrutacja do grup terapeutycznych odbywa się co roku we wrześniu.

1.2.20 Akademicka Poradnia Psychologiczna-Pedagogiczna przy ul. Wolności 11A

Poradnia oferuje udział w nieodpłatnych zajęciach terapeutycznych z wczesnego wspomaganie rozwoju. W darmowych zajęciach mogą uczestniczyć dzieci w wieku do 6 roku życia, które posiadają opinię Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej o potrzebie udziału w ww. zajęciach terapeutycznych.

2. Limity rodzin zastępczych zawodowych

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania i limitowania zawodowych rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie. Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej, zagrożeń w środowiskach rodzin biologicznych, uwzględniając realne możliwości finansowe powiatu, ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2021 – 2023, jak w poniższej tabeli.

Tabela 23. Limity liczby rodzin zastępczych zawodowych w latach 2021 – 2023

	Stan obecny 2020 rok	Limit rodzin na rok		
		2021	2022	2023
Rodzin zastępcze zawodowe i rdd	10	15	17	20

Źródło: Opracowanie własne.

3. Realizatorzy Programu

Koordynatorem Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Słupsku, który przy jego realizacji będzie współpracował z różnymi podmiotami i jednostkami z terenu miasta Słupska.

4. Cele i kierunki działania Słupskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023

Celem głównym Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 jest profesjonalne wsparcie rodzin z Miasta Słupska w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich, celem zapewnienia ich trwałości i stabilności oraz sprawnie działający system pieczy zastępczej dostosowany do zmieniających się warunków i potrzeb.

Cele szczegółowe, kierunki działania, wskaźniki, rezultaty i podmioty odpowiedzialne za realizację Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 przedstawia poniższa tabela.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
I. PROFILAKTYKA					
1.Wzmacnianie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez rozbudowane oferty wsparcia	1.1.Zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz niepożądanym zjawiskom występującym w rodzinie poprzez edukację, poradnictwo i wsparcie specjalistyczne	1.1.1. Udzielanie konsultacji w ramach lokalnego systemu poradnictwa i edukacji dla rodzin, służącego rozpoznawaniu zagrożeń dysfunkcjami	Liczba rodzin skierowanych/ objętych daną formą wsparcia	Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z dziećmi	WE UM poradnie szkoły przedszkola MOPR SPMZOZ NGO
		1.1.2.Wnioskowanie o zawarcie porozumień z podmiotami prowadzącymi zajęcia edukacyjno-rozwojowe dla dzieci, młodzieży i rodziców - poszerzenie oferty w ramach wspólnego działania dla podwyższenia kompetencji rodzicielskich, zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz niepożądanym zjawiskom w rodzinie	Liczba wniosków, zawartych porozumień, zorganizowanych spotkań / warsztatów, dzieci i rodziców objętych wsparciem	Wzrost świadomości rodziców w zakresie pełnienia funkcji rodzicielskich Zmniejszenie zjawisk patologicznych wśród dzieci i młodzieży	
		1.1.3. Organizacja spotkań/warsztatów edukacyjno - rozwojowych dla dzieci i rodziców w ramach zawartych porozumień o współpracy			
		1.1.4 Rozszerzenie oferty edukacyjnej placówek wsparcia dziennego			
	1.2. Propagowanie treści prorodzinnych i wspomagających wypełnianie ról rodzicielskich	1.2.1. Zorganizowanie co najmniej 1 raz na pół roku ogólnodostępnych spotkań dla mieszkańców / rodziców o tematyce profilaktycznej, zgodnie ze zdiagnozowanymi, wiodącymi problemami w rodzinach	Liczba wysłanych zaproszeń, spotkań, uczestników, programy spotkań	Wzrost świadomości społecznej n/t znaczenia rodziny, trudności w życiu rodzinnym i sposobów ich rozwiązywania	WE UM. MOPR. SPMZOZ NGO lokalne media wolontariusze

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
II. WSPARCIE RODZINY PRZEŻYWAJĄCEJ TRUDNOŚCI					
2. Podniesienie w rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych	2.1. Budowanie i wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa i stabilności poprzez wsparcie asystenta rodziny	2.1.1. Edukowanie rodziców, oddziaływania korekcyjne, warsztaty, szkoły dla rodziców itp. w zakresie: ➤ poprawnych i skutecznych metod wychowawczych, ➤ właściwych relacji i komunikacji w rodzinie, ➤ budowania autorytetu rodzica.	Indeks form edukacji rodziców. Liczba rodzin objętych edukacją	Rodzice potrafią stosować poprawne i skuteczne metody wychowawcze W rodzinie panują prawidłowe relacje między poszczególnymi członkami rodzin	WE UM poradnie MOPR NGO
	2.2. Zapewnienie dziecku prawidłowego rozwoju emocjonalnego i intelektualnego	2.1.2. Organizowanie zajęć dla dzieci, podnoszących kompetencje społeczne i równowagę emocjonalną np. Trening Zastępowania Agresji, Trening Umiejętności Społecznych.	Indeks form i ilości zajęć Liczba dzieci uczestniczących	Dzieci nie stosują przemocy i agresji, budują pozytywne relacje	
		2.1.3. Kierowanie dzieci do udziału w zajęciach Placówek Wsparcia Dziennego	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia placówek	Wzrost liczby dzieci mających dostęp do wsparcia. Rozwój ilościowy i tematyczny oferty dla dzieci	
		2.1.4. Instruowanie rodziców w zakresie zasad pomocy dziecku w nauce	Liczba rodzin objętych asystenturą	Rodzice angażują się w edukację dziecka	
		2.1.5. Pomoc w organizacji korepetycji	Liczba dzieci korzystających z korepetycji	Dzieci posiadają fachowe wsparcie i pomoc w nauce	

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
	2.3. Podjęcie działań w celu zawarcia porozumienia o współpracy z PPP na rzecz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	2.4.1. Wspólne wypracowanie ścieżki postępowania i terapii psychologiczno-pedagogicznej dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny	Zawarte porozumienie o współpracy Opracowana ścieżka	Efektywniejsze funkcjonowanie systemu wsparcia	MOPR Poradnie Psychologiczne - Pedagogiczne
		2.4.2. Kierowanie i diagnozowanie dzieci w porozumieniu z rodzicami i kadrą pedagogiczną w oparciu o wypracowaną ścieżkę postępowania i terapii psychologiczno-pedagogicznej dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny	Liczba wniosków, wydanych opinii, skierowanych dzieci z rodzin objętych asystenturą	Dziecko posiada diagnozę, korzysta z terapii, rodzice stosują odpowiednie metody opiekuńczo-wychowawcze	
	2.4. Zwiększenie kompetencji rodzin w zakresie aktywności zawodowej i prowadzenia gospodarstwa domowego	2.4.1. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu zatrudnienia (uzyskanie wsparcia doradcy zawodowego, wyszukiwanie ofert pracy, ofert szkoleniowych, dotacji, programów), kierowanie do CIS i PUP	Liczba skierowań do CIS, szkoleń zawodowych, liczba osób, które podjęły zatrudnienie, Liczba warsztatów z zakresu aktywizacji zawodowej	Członkowie rodziny podejmują zatrudnienie lub mają status bezrobotnego Większa szansa na zatrudnienie	MOPR PUP CIS Kuratorzy sądowi
		2.4.2. Prowadzenie edukacji rodzin w zakresie tworzenia planów racjonalnego gospodarowania budżetem domowym.	Liczba rodzin w których prowadzony jest trening budżetowy.	Rodziny racjonalnie gospodarują posiadanym dochodem, zakupują konieczne produkty, potrafią weryfikować potrzeby.	

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
		2.4.3. Edukacja i pomoc w zakresie regulowania spraw urzędowych, kompletowania i uzupełniania dokumentów.	Liczba rodzin niezaradnych w sprawach urzędowych objętych wsparciem.	Dorośli członkowie rodziny samodzielnie regulują sprawy urzędowe z zachowaniem procedur i terminów.	MOPR CIS
3. Wyposażenie rodzin w wiedzę z zakresu profilaktyki zdrowotnej oraz zapobiegania chorobom, uzależnieniom i przemocy w rodzinie	3.1 Rozwijanie w rodzinach umiejętności sporządzania zdrowych posiłków	3.1.1. Rozmowy edukacyjne o zasadach zdrowego i racjonalnego żywienia dostosowanego do potrzeb członków rodziny	Liczba rodzin objętych działaniem	Rodziny zmieniają swój sposób odżywiania	MOPR. SPMZOZ NGO Poradnie dietetyczne
		3.1.2. Organizowanie warsztatów tematycznych	Liczba rodzin uczestniczących w warsztatach	Rodziny potrafią przygotować zdrowe posiłki wg potrzeb	
		3.1.3. Kierowanie do poradni dietetycznych, pomoc w umówieniu wizyty, wspieranie i monitorowanie efektów.	Liczba rodzin, które skorzystały z porad dietetyka / wdrożyły dietę	Rodziny wdrażają odpowiednie diety dostosowane do stanu zdrowia i kondycji	
	3.2. Edukacja i wsparcie rodzin w zakresie zasad zdrowego trybu życia.	3.2.1. Edukowanie w zakresie higieny osobistej i porządkowej w mieszkaniu, w tym pomoc w organizacji tych działań w domu i rodzinie	Liczba rodzin objętych działaniem	W mieszkaniach panuje porządek Członkowie rodziny są czysti, zadbani	MOPR SPMZOZ WZiSS UM
		3.2.2. Monitorowanie terminowości wykonywanych badań profilaktycznych, bilansów, szczepień.	Liczba dzieci z uregulowanym bilansem zdrowia i kalendarzem szczepień	Dzieci mają prawidłową ocenę rozwoju i można podejmować trafne działania lecznicze	

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
		3.2.3. Pomoc w uzyskaniu lekarskich konsultacji specjalistycznych	Liczba rodzin objętych konsultacjami	Wczesna diagnoza i podjęcie leczenia specjalistycznego.	
	3.3. Zapobieganie i zmniejszanie zjawiska uzależnień	3.3.1. Rozmowy edukacyjne i poradnictwo w zakresie uzależnień, skutków zdrowotnych, rodzinnych i społecznych	Liczba rodzin edukowanych i z problemem uzależnienia	Rodzina jest świadoma zagrożeń wynikających z uzależnień	MOPR WZiSS UM Poradnie Lecz. Uzależ., Sąd Kuratorzy sądowi KPiRPA Policja
		3.3.2. Kierowanie na terapię dla uzależnionych i współuzależnionych - wskazanie poradni, pomoc w uzyskaniu miejsca i terminu	Liczba osób, które skorzystały z leczenia uzależnień	Wzrost liczby osób, które podjęły terapię	
		3.3.3. Koordynacja działań policji, pracownika socjalnego i kuratorów w zakresie składania wniosków do Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba osób w odwykowej terapii jako efekt współpracy	Wzrost liczby osób objętych terapią. Płynna współpraca podmiotów	
	3.4. Zredukowanie liczby aktów przemocy w rodzinach	3.4.1. Edukowanie rodzin i prowadzenie lub organizowanie treningów poprawnej komunikacji bez agresji i przemocy.	Liczba rodzin objętych wsparciem	Wczesna interwencja i złagodzenie psychologicznych konsekwencji traumatycznych doświadczeń	WE UM WZiSS UM MOPR Policja NGO
		3.4.2. Poradnictwo specjalistyczne, treningi edukacyjno-korekcyjne, grupy wsparcia	Liczba osób / rodzin objętych wsparciem		MOPR NGO
		3.4.3. Utworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Liczba utworzonych punktów		MOPR
	3.5. Wyposażanie rodzin w wiedzę poprzez wzbogacenie	3.5.1. Zlecenie przeprowadzenia lub kierowanie na szkolenia / konferencje / warsztaty. zainteresowanych pracowników – min. raz w roku jedno	Liczba przeszkolonych pracowników	Kadra wspierająca rodzinę jest bardziej profesjonalna	MOPR UM

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
	warsztatu i kompetencji kadry wspierającej rodziny	szkolenie/konferencja/warsztat	Program szkolenia		
		3.5.2. Zapewnianie dostępu do różnych źródeł wiedzy fachowej poprzez prowadzenie biblioteczki literatury fachowej o tematyce zgodnej z zapotrzebowaniem kadry z zakresu wsparcia rodziny	Ilość i rodzaj źródeł udostępnionych	Pracownicy mogą prowadzić samokształcenie	MOPR
III. INTEGRACJA DZIAŁAŃ WSPIERANIA RODZINY I PIELICZY ZASTĘPCZEJ					
4. Utrzymanie ciągłości pracy z rodziną biologiczną i więzi rodziców z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej	4.1. Integrowanie rodzin biologicznych z systemem pieczy zastępczej	4.1.1. Edukowanie rodziców biologicznych n/t istoty pieczy zastępczej	Liczba rodziców objętych edukacją	Zaangażowanie rodziców biologicznych we współpracę z rodziną zastępczą/placówką, asystentem i koordynatorem	MOPR Kuratorzy sądowi
		4.1.2. Angażowanie rodziców biologicznych w realizację zadań opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do ich własnych dzieci (np. pomoc w nauce, wspólne czytanie, odprowadzenie do przedszkola i in.	Liczba zaangażowanych rodziców		
		4.1.3. Pośredniczenie w organizacji i regulowaniu kontaktów rodzina biologiczna-dziecko-rodzina zastępcza/placówka opiekuńczo-wychowawcza	Liczba rodzin biologicznych pozostających w kontakcie z dzieckiem		
	4.2. Podtrzymanie motywacji rodziców biologicznych do współpracy	4.2.1. Edukacja rodziców w zakresie budowania prawidłowych relacji z dzieckiem	Liczba rodziców objętych asystą i edukacją	Wzrasta sprawność prowadzenia domu i szansa na powrót dziecka do rodziny	
		4.2.2. Pośredniczenie w organizacji i regulowaniu kontaktów rodzina biologiczna-dziecko-rodzina zastępcza/placówka opiekuńczo-wychowawcza	Liczba rodzin w kontakcie z dzieckiem		
		4.2.3. Edukacja rodziców biologicznych w zakresie budowania prawidłowych relacji z dzieckiem	Liczba rodziców objętych edukacją	Powstają poprawne wzorce więzi z	MOPR PPP

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
				dzieckiem	
		4.2.4. Organizowanie wsparcia specjalistycznego (psycholog, radca prawny, terapeuta) dla podtrzymania motywacji rodziców i kształtowania ich równowagi emocjonalnej	Liczba rodziców objętych wsparciem	Rodzice stabilni emocjonalnie, z wiarą w zmianę, ufni w swoją sprawczość	MOPR PPP JST NGO
	4.3. Integracja działań w ramach systemu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej	4.3.1. Konsultacje w zakresie planu pomocy rodzinie.	Liczba rodzin biologicznych objętych wspólnymi działaniami	Poprawa sprawności i skuteczności współpracy w ramach obu systemów.	MOPR Kuratorzy sądowi
		4.3.2. Konsultacje w zakresie planu pomocy dziecku	Liczba rodzin biologicznych objętych wspólnymi działaniami		
IV. ROZWÓJ I WSPARCIE RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ					
5. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka w systemie pieczy zastępczej miasta Słupska	5.1. Promocja rodzicielstwa zastępczego	5.1.1. Opracowanie koncepcji promocji rodzicielstwa zastępczego	Liczba opracowanych koncepcji	Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie roli pieczy zastępczej.	MOPR NGO JST
		5.1.2 Dystrybucja materiałów promocyjnych (ulotki, plakaty, naklejki, spoty, zakładki, kalendarze)	Rodzaj i liczba przekazanych materiałów		
		5.1.2. Uczestnictwo promocyjne w imprezach, organizowanych przez różne podmioty publiczne	Liczba instytucji i firm, z którymi	Rodzinna piecza zastępcza staje się	

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
		i niepubliczne, z wykorzystaniem posiadanych materiałów i sprzętu	nawiązano współpracę. Liczba zgłoszeń osób zainteresowanych	społecznie rozpoznawalna. Przybywa rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych	
		5.1.3. Udostępnianie informacji na stronie WWW oraz na portalach społecznościowych	pełnieniem funkcji rodziny zastępczej		
		5.1.4. Nawiązanie współpracy z różnymi podmiotami w celu dystrybucji informacji (m.in. MZK, ZOZ, Kościoły)			
	5.2. Podnoszenie prestiżu rodzicielstwa zastępczego	5.2.1. Przeprowadzenie dorocznej kampanii o rodzicielstwie zastępczym widocznej w mediach lokalnych 5.2.2. Organizowanie corocznych spotkań dla rodzin zastępczych zawodowych z udziałem władz miasta 5.2.3. Zabieganie o wzrost wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych	Wzrost średnich wynagrodzeń w procentach Liczba rodzin uczestniczących w spotkaniu	Powstają nowe rodziny, wzrost motywacji do dalszego pełnienia funkcji rodzica zastępczego	MOPR WZiSS UM
		5.3. Zapewnienie cykliczności szkoleń dla przyszłych rodziców zastępczych	5.3.1. Przeprowadzenie co najmniej jednego w roku kalendarzowym szkolenia dla kandydatów na rodziców zawodowych i niezawodowych	Liczba osób przeszkolonych. Liczba nowych rodzin zastępczych	Wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych
			5.3.2. Zorganizowanie/ zlecenie szkolenia umożliwiającego zostanie rodziną zastępczą specjalistyczną	Liczba rodzin przeszkolonych	Powstanie rodziny zastępczej specjalistycznej
6. Rozwój kompetencji kadr organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i rodziców	6.1. Udział kadry w szkoleniach podnoszących kompetencji zawodowe	6.1.1. Organizowanie dostępu do szkoleń kadry zgodnych ze zdiagnozowanymi potrzebami.	Liczba osób szkolących się. Liczba szkoleń i godzin szkolenia. Indeks tematów.	Wzrost skuteczności, innowacyjności i satysfakcji z pracy kadr organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	MOPR NGO
		6.1.2. Organizacja i udział w sesjach superwizyjnych	Liczba		

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
zastępczych		dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	uczestników. Liczba sesji.		
		6.1.3. Zapewnienie specjalistycznego wsparcia merytorycznego (konsultacji) dla kadry	Indeks specjalistów, liczba udzielonych konsultacji		
	6.2. Umożliwienie udziału w dostępnych formach szkolenia/ wsparcia / terapii dla rodzin zastępczych.	6.2.1. Diagnoza potrzeb w zakresie tematów szkoleń w oparciu o ankiety i indywidualne zgłoszenia	Liczba ankiet i zgłoszeń Plan szkoleń	Powstanie ewidencja potrzeb szkoleniowych	MOPR
		6.2.2. Organizacja/ zlecenie/ umożliwienie udziału w szkoleniach zgodnych z potrzebami rodziców zastępczych	Liczba szkoleń, osób w nich uczestniczących, programy szkoleń	Wzrost skuteczności i satysfakcji rodzin w pełnionej roli.	MOPR
		6.2.3. Objęcie rodziny adekwatnym do potrzeb bezpośrednim wsparciem pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba rodzin wspieranych.	Zachowanie płynności- sprawności działania rodziny.	MOPR
		6.2.4. Udzielanie informacji oraz kierowanie do organizacji i instytucji wspierających z zasobów miasta, pomoc w nawiązaniu kontaktu.	Liczba rodzin objętych wsparciem.	Rodzina zastępcza na bieżąco pokonuje napotkane trudności	MOPR JST NGO
		6.2.5. Zorganizowanie corocznego spotkania podsumowującego dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.	Liczba rodzin uczestniczących.	Zwiększenie motywacji rodzin. Weryfikacja potrzeb.	MOPR
		6.2.6. Organizacja kilku w roku spotkań integrujących rodziny zastępcze.	Liczba rodzin uczestniczących.	Pogłębienie integracji rodzin zastępczych	MOPR
		6.2.7. Pośredniczenie w nawiązaniu wzajemnych kontaktów rodzin zastępczych.	Liczba uczestniczących rodzin		
7. Umożliwienie	7.1. Współpraca z	7.1.1. Informowanie wybranego ośrodka adopcyjnego	Liczba dzieci	Wzrost liczby dzieci	MOPR

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
przysposobienia dzieci, których rodzice utracili władzę rodzicielską i zerwali więzi z dziećmi.	ośrodkami adopcyjnymi	o dzieciach przebywających w pieczy zastępczej, gotowych do rozpoczęcia procedury kwalifikującej dziecko do przysposobienia	zgłoszonych. Liczba dzieci kwalifikowanych do procedury	przysposobionych	
		7.1.2. Sporządzanie diagnozy sytuacji dziecka dla celów kwalifikacyjnych	Liczba diagnoz		
		7.1.3. Przekazanie dokumentacji do ośrodka adopcyjnego	Liczba spraw, przesłanych dokumentów		
		7.1.4. Współpraca przy organizowaniu kontaktów kandydatów na rodzinę adopcyjną z dziećmi w rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba kandydatów w kontakcie, spotkań		MOPR Ośrodki Adopcyjne
	7.2. Przygotowanie rodziny zastępczej i dziecka do procesu adopcji.	7.2.1. Instruowanie rodziców zastępczych n/t właściwego przygotowania podopiecznych do przejścia w inne środowisko	Liczba osób objętych danym działaniem	Wzrost liczby dzieci przysposobionych	MOPR
		7.2.2. Monitoring psychologiczny nad dzieckiem i rodziną zastępczą podczas trwania procedury preadopcyjnej	Ilość monitoringów		
		7.2.3. Wspieranie rodziców zastępczych wyrażających wolę na przysposobienie swojego podopiecznego poprzez przygotowanie dokumentacji oraz pomoc psychologiczną	Liczba osób objętych danym działaniem		
8. Zapewnienie dla dzieci pieczy zastępczej, bieżące wspieranie rodzin zastępczych,	8.1. Organizowanie rodzinnej pieczy zastępczej dla dzieci kierowanych do niej przez sąd rodzinny.	8.1.1. Opiniowanie na polecenie sądu kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione, lub wskazywanie innej rodziny zastępczej	Liczba rodzin opiniowanych / wskazywanych	Dziecko może zostać objęte rodzinną pieczą zastępczą	MOPR
		8.1.2. Gromadzenie i przekazywanie rodzinom	Liczba akt rodziny	Rodzina posiada pełną	

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
monitoring sytuacji w rodzinach.		zastępczym dokumentacji dziecka, w tym postanowienia sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej	zastępczej	wiedzę o sytuacji przyjmowanego dziecka	
	8.2.2. Koordynowanie lub zapewnianie regularnego dostępu do poradnictwa wspierającego rodzinę.	8.2.1. Praca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w bezpośrednim systematycznym kontakcie z rodziną zastępczą	Liczba kontaktów wspierających	Zachowanie płynności-sprawności działania rodziny	MOPR
		8.2.2. Wsparcie specjalistyczne lub organizacja wsparcia głównie z zasobów miasta, w tym: medycznego, psychologicznego, prawnego, pedagogicznego	Liczba rodzin objętych pomocą Indeks form pomocy	Stabilizacja rodziny. Usprawnienie opieki i wychowania dzieci	MOPR Zaproszone podmioty
	8.3. Umożliwienie udziału w projektach edukacyjnych dla dzieci oraz młodzieży u progu usamodzielnienia.	8.3.1. Aplikowanie o środki zewnętrzne do realizacji projektu „ZAKĄTEK” napisanego przez Zespół ds. Pieczy Zastępczej MOPR	Liczba złożonych wniosków aplikacyjnych, podpisanych umów o dofinansowanie	Większa sprawność w sytuacjach społecznych. Lepsza orientacja w świecie i lepszy start w usamodzielnienie	MOPR
		8.3.2. Organizacja cyklicznych zajęć zwiększających kompetencje wychowanków (kulinarne, gospodarowania budżetem, w świecie cyfrowym itp.)	Ewidencja zajęć i uczestników		
		8.3.3. Organizacja zajęć integracyjno-edukacyjnych wychowanków (pomoc w nauce, zabawy i gry edukacyjne, praca z emocjami, trening umiejętności społecznych itp.)	Liczba zajęć, uczestników		
	8.4. Monitoring sytuacji w rodzinach zastępczych	8.4.1. Dokonywanie okresowych ocen sytuacji dziecka i wystawianie opinii do sądu o zasadności pobytu dziecka w rodzinie zastępczej	Liczba sporządzonych ocen/opinii	Stała orientacja w sytuacji dziecka i rodziny zastępczej	MOPR JST NGO
		8.4.2. Dokonywanie okresowych ocen rodziny	Liczba ocen		MOPR

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
		zastępczej			
V. ROZWÓJ I WSPIERANIE INSTYTUCJONALNEJ PIELĘGNACJI ZASTĘPCZEJ					
9. Powrót dzieci do domu lub znalezienie kandydatów na rodzinę zastępczą wśród bliższych lub dalszych krewnych dziecka lub przysposobienie dzieci	9.1. Wspieranie rodziców w staraniach o odzyskanie władzy rodzicielskiej i powrót dziecka do domu	9.1.1 Angażowanie rodziców do codziennych obowiązków (kontakt ze szkołą, wizyty u lekarza, udział w życiu codziennym dziecka)	Liczba dzieci objętych działaniami	Znaczna liczba dzieci wraca do domu rodzinnego lub trafia do rodziny krewnych dziecka – rodziny zastępczej	MOPR
		9.1.2. Współpraca z psychologiem i opiekunem prowadzącym w Placówce, w tym wyznaczanie wspólnych zadań wychowawcy i rodzica wobec dziecka			
		9.1.3. Organizowanie dostępu do poradnictwa rodzinnego w zasobach miasta, w tym szkoły i terapie dla rodziców	Liczba rodzin. Indeks działań	Rodzice mogą odzyskać władzę rodzicielską	MOPR JST NGO
	9.2 Wspieranie krewnych dziecka w staraniach o rodzicielstwo zastępcze dla dziecka	9.2.1 Nawiązanie relacji z bliższą i dalszą rodziną dziecka	Liczba rodzin w kontakcie	Krewni dziecka chcą się nim zaopiekować	MOPR
		9.2.2 Spotkania z dzieckiem, organizacja wspólnego czasu, wyznaczanie zadań, współpraca z wychowawcą i psychologiem	Liczba rodzin. Indeks działań	Krewni dziecka mogą zostać rodziną zastępczą	
	9.3. Współpraca z ośrodkiem adopcyjnym	9.3.1 Informowanie ośrodka adopcyjnego o dzieciach przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej, gotowych do rozpoczęcia procedury przysposabiającej dziecko	Liczba dzieci, przekazanych dokumentów	Znaczna ilość dzieci trafia do rodziny adopcyjnej	MOPR Ośrodek adopcyjny
		9.3.2 Diagnoza dziecka dla celów kwalifikacyjnych			MOPR
		9.3.3 Współpraca przy organizowaniu kontaktów kandydatów na rodzinę adopcyjną z dziećmi	Ilość rodzin oraz kontaktów		MOPR Ośrodek adopcyjny

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
10. Zapewnienie dzieciom, przebywającym w instytucjonalnej pieczy zastępczej, opieki i wychowania	10.1 Realizacja indywidualnych planów pomocy dziecku	10.1.1. Napisanie indywidualnego planu pomocy dziecku we współpracy z asystentem rodziny i jego realizacja	Liczba planów i jego aktualizacji	Plan staje się wyznacznikiem pracy	
		10.1.2. Ułatwianie dostępu do specjalistów: psychologów, terapeutów, psychiatrów i innych lekarzy specjalistów	Indeks specjalist. Liczba kontaktów i liczba dzieci	Dzieci mają dostęp do wskazanych dla nich specjalistów	
		10.1.2. Regularny kontakt z rodziną dziecka	Liczba dzieci. Ilość kontaktów	Zachowana więź z rodziną	
		10.1.3. Regularny kontakt wychowawcy ze szkołą – ustalanie zajęć dodatkowych i rozwój zainteresowań	Liczba kontaktów i zajęć dodatkowych	Zsynchronizowana edukacja i wsparcie dla dziecka	
	10.2. Przygotowanie do usamodzielnienia wychowanków od 15 do 17 roku życia	10.2.1. Wzmacnianie potencjału mentalnego, w tym poczucia własnej wartości, wiary w swoje możliwości, zwiększenia samooceny, trening zapobiegania agresji	Liczba dzieci. Ewidencja działań z opisem	Wzrost równowagi emocjonalnej, motywacji i samooceny	MOPR NGO JST
		10.2.2. Powiększanie umiejętności społecznych, w tym pomoc w pisaniu podań, wniosków, założeniu konta, oszczędzaniu i poznawaniu pieniądza, udział w zakupach	Liczba dzieci.	Wzrost samodzielności społecznej	
		10.2.3. Zapewnienie edukacji (szkoły, kursy) zgodnej z zainteresowaniami dziecka i potrzebnej do usamodzielnienia	Liczba dzieci. Indeks kursów i szkół	Wzrost kwalifikacji	
		10.2.4. Doradztwo zawodowe – poszukiwanie i nauka poszukiwania ofert pracy	Liczba dzieci. Indeks źródeł informacji	Wzrost zaradności na rynku pracy	
	10.3. Doskonalenie pracy wychowawczej w placówkach opiekuńczo –	10.3.1. Zapewnienie szkoleń dla kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych doskonalących i wzbogacających kwalifikacje.	Ewidencja szkoleń. Liczba osób uczestniczących.	Wzrost kwalifikacji kadry placówek	MOPR

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
	wychowawczych.	10.3.2. Wnioskowanie o środki finansowe w budżecie na zwiększenie wymiaru zatrudnienia psychologa w placówkach opiekuńczo-wychowawczych do pełnego etat	Projekt budżetu uwzględniający pełny etat psychologa w placówkach	Zatrudnienie psychologa w pełnym wymiarze czasu pracy	MOPR UM
VI. USAMODZIELNIANIE WYCHOWANKÓW PIELNY ZASTĘPCZEJ					
11. Systemowe zwiększenie potencjału usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej	11.1. Opracowanie Modelu Dojrzałego Usamodzielnianego (MDU) jako wzorca pracy z młodym człowiekiem wchodzącym w dorosłość	11.1.1. Powołanie Zespołu ds. opracowania Modelu Dojrzałego Usamodzielnianego (MDU)	Liczba osób w zespole	„Model Dojrzałego Usamodzielnianego” funkcjonuje jako wzorzec pracy z usamodzielnianym	MOPR JST NGO
		11.1.2. Organizowanie spotkań Zespołu	Liczba spotkań		
		11.1.3. Opracowanie Modelu Dojrzałego Usamodzielnianego (MDU)	Liczba modeli		
	12.1. Kształtowanie i wzmacnianie umiejętności społecznych, zawodowych i praktycznych usamodzielnianych wychowanków	12.1.1. Organizacja spotkań edukacyjnych dotyczących kompetencji zawodowych, poszukiwania pracy i mieszkania, kompetencji emocjonalno-społecznych	Liczba szkoleń, treningów, spotkań	Usamodzielnieni wyposażeni w niezbędne kompetencje	MOPR NGO JST
		12.1.2. Organizacja warsztatów samodzielnego poruszania się po instytucjach użyteczności publicznej	Liczba warsztatów, uczestników		
		12.1.3. Organizacja warsztatów / szkoleń z zakresu świadomego rodzicielstwa	Liczba warsztatów, szkoleń, uczestników		
		12.1.4. Organizacja warsztatów / szkoleń	Liczba		

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
	12.2. Zapewnienie bazy lokalowej dla usamodzielnianych pozbawionych możliwości powrotu do pierwotnego miejsca zamieszkania.	usamodzielniających	warsztatów, szkoleń, uczestników		
		12.2.1. Zwiększenie liczby miejsc w mieszkaniu chronionym treningowym dla usamodzielnianych wychowanków	Liczba dodatkowych miejsc	Wzrost o co najmniej 2 miejsca	MOPR
		12.2.2. Nawiązanie współpracy ze Zgromadzeniem Sióstr Urszulanek w Słupsku w celu możliwości korzystania z usług mieszkaniowych przez usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej	Liczba zawartych nieodpłatnych porozumień	Podjęcie możliwych działań w celu zawarcia porozumienia	MOPR
		12.2.3. Przygotowanie propozycji zmian do uchwały mieszkaniowej preferującej osoby usamodzielniane	Projekt zmian z potwierdzonym przekazaniem do UM	Skrócenie czasu oczekiwania na mieszkanie	MOPR UM
	12.3. Zapewnienie indywidualnego wsparcia usamodzielnianym wychowankom w ramach IPU	12.3.1. Przygotowanie kandydatów na opiekunów usamodzielnienia, organizowanie szkoleń	Liczba kandydatów w przygotowaniu. Liczba szkoleń	Opiekunowie usamodzielnienia są świadomi swojej roli w procesie	MOPR
		12.3.2 Opracowanie nowego druku Indywidualnego Programu Usamodzielnienia (IPU)	Liczba zarządzeń Dyrektora MOPR wprowadzających nowy druk	Wychowanek ma własny plan procesu usamodzielnienia.	MOPR
		12.3.2. Pomoc w przygotowaniu Indywidualnego Programu Usamodzielnienia (IPU), który uwzględnia potrzeby i możliwości wychowanków.	Liczba podpisanych IPU		MOPR Opiekun usamodzielnienia
		12.3.3. Monitorowanie oraz bieżące wsparcie usamodzielnianych wychowanków w realizacji IPU	Liczba realizowanych IPU	Usamodzielniany ma możliwość stałego kontaktu	MOPR Opiekun usamodzielnienia

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Działania	Wskaźniki działań	Oczekiwane rezultaty	Podmioty realizujące
					nia
		12.3.4. Udzielanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie	Liczba osób i świadczeń.	Wychowankowie mają środki na realizację IPU	MOPR
		12.3.5. Udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	Liczba wniosków i osób zamieszkałych.	Wzrost liczby osób, które zamieszkały z prawami lokatorskimi	MOPR PGM UM
		12.3.6. Udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia	Liczba osób, które podjęły pracę zawodową	Wychowankowie szybciej stają się aktywni zawodowo	MOPR PUP
		12.3.7. Zapewnienie pomocy specjalistycznej	Liczba osób/udzielonych porad	Dostęp do pomocy na miarę potrzeb	MOPR NGO

Objaśnienia:

MOPR – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

NGO – organizacje pozarządowe

UM – Urząd Miasta

WZiSS – Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

PGM – Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej

CIS – Centrum Integracji Społecznej

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

JST – jednostki samorządu terytorialnego

SPMZOZ - Samodzielny Publiczny Miejski Zakład Opieki Zdrowotnej

KPiRPA - Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PPP – Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne

5. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania zadań Słupskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 będą środki finansowe:

- z budżetu Miasta Słupska,
- z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- z budżetów innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie miasta Słupska,
- z odpłatności rodziców biologicznych,
- z innych źródeł zewnętrznych.

6. Monitoring i sprawozdawczość

Monitoring będzie stałym i ciągłym procesem obserwacji zmian ilościowych i jakościowych, mającym na celu zapewnienie informacji na temat skuteczności podejmowanych działań oraz osiągniętych rezultatów. W ten sposób zostanie zapewniona bieżąca i etapowa kontrola stopnia realizacji nakreślonych zadań. Wypracowane wnioski będą stanowiły rekomendacje do określenia priorytetów zadaniowych oraz zabezpieczenia finansowego na realizację zadań. Po zakończeniu realizacji działań określonych w prezentowanym dokumencie sporządzony zostanie raport końcowy. Zostanie w nim dokonana ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz zostaną wskazane te formy działań, które powinny być kontynuowane w latach następnych oraz te, które powinny ulec modyfikacji.

Program będzie rozliczany w okresie 3 letnim. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Słupsku będzie przedstawiać Radzie Miejskiej w Słupsku za pośrednictwem Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Słupsku sprawozdania roczne z realizacji Programu. Sprawozdania jak i monitoring bieżący realizowane będą przy współpracy z innymi podmiotami. Prowadzony monitoring będzie polegał na regularnym zbieraniu danych, ich analizie i podejmowaniu decyzji w oparciu o zebrane informacje. Umożliwi uzyskanie rzetelnych danych o stopniu wdrażania Programu. W przypadku konieczności wprowadzenia zmian Program będzie podlegał aktualizacjom.

7. Podsumowanie

Dobro dziecka w perspektywie realizacji obowiązków rodziców wobec dziecka to całokształt działań mających na celu zapewnienie mu nie tylko podstawowych potrzeb, ale warunków dla harmonijnego rozwoju we wszystkich sferach, w tym psychicznej i emocjonalnej. Synonimem dobra dziecka jest często zapewnienie mu bezpieczeństwa i stabilizacji. Dobro dziecka kojarzone jest też z prawem dziecka do kontaktu z najbliższymi. Wymaga nie tylko działań rodziców i najbliższych krewnych. Ale w przypadku, gdy są one nie wystarczające, również różnych specjalistów, przy czym nie chodzi tylko o podejmowanie interwencji, ale również wspólne poszukiwanie rozwiązań w celu zapewnienia bezpieczeństwa dziecku.

Życie rodzinne, w tym opieka i wychowanie dzieci, napotyka różne trudności. Panuje przekonanie, że większość z nich rozwiązuje się w sposób, który można by nazwać jako naturalny. Rodzina znajduje rozwiązanie sama lub z pomocą osób prywatnie najbliższych bazując na własnych doświadczeniach i sposobach postępowania samodzielnie wyuczonych lub pokoleniowo przyjętych (tradycyjnych). Niestety są rodziny, które będąc uwikłane w brak woli i brak umiejętności ponadto bywa, że dotknięte niekorzystnymi okolicznościami, ulegają rozkładowi. Szczególną miarą tego rozkładu jest pozbawienie rodziców władzy rodzicielskiej nad dziećmi postanowione przez sąd. Na tej drodze, od zawiązania rodziny poprzez pojedyncze konflikty rodzinne i jednorazowe uchybienia opiekuńczo – wychowawcze nad dziećmi, do pozbawienia władzy rodzicielskiej, jest szereg etapów pośrednich, na których rodzina może samodzielnie pozyskać lub społecznie otrzymać: wskazówki, porady, edukację, terapię, wsparcie. Jeżeli proces dysfunkcji rodziny jest bardziej zaawansowany sąd może dodatkowo i czasowo ograniczyć władzę rodzicielską poprzez motywujący nadzór kuratorski, czy tymczasową pieczę zastępczą nad dziećmi działającą w ramach systemu pieczy zastępczej. Jeżeli pomimo tego rodzina ulega długotrwałemu rozkładowi, szczególnie w taki sposób, że dzieci są pozbawione elementarnej opieki i wychowania, społecznym obowiązkiem jest zabezpieczenie opieki i wychowania dzieci poza rodziną. O wprowadzeniu takiej opieki decyduje sąd, który może powierzyć pieczę (rodzinną) nad dzieckiem osobie najbliższej lub ustanowić przysposobienie dziecka (adopcja) lub umieścić dziecko w pieczy zastępczej w postaci jednej z form funkcjonujących w ramach systemu pieczy zastępczej. Piecza (rodzinna) różni się od pieczy zastępczej tym, że ta druga funkcjonuje w ramach systemu wspierającego tę pieczę, którego oddziaływanie w większości jest obligatoryjne.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2020 poz. 821) reguluje organizację opieki i wychowania dziecka poza rodziną w postaci przysposobienia dziecka lub pieczy zastępczej. Przysposobienie dziecka to inaczej jego adopcja. Nowym rodzicom dziecko jest powierzane przez sąd jako własne po spełnieniu określonych

warunków prawnych, psychologicznych (dotyczących m.in. oceny więzi dziecka z członkami rodziny i akceptacji kandydatów na rodziców adopcyjnych przez dziecko) oraz innych warunków kwalifikacyjnych dla kandydatów na rodziców adopcyjnych, a także akceptacji dziecka (z pełnią jego cech osobowych) przez kandydatów.

Rodzina zastępcza spokrewniona to najczęściej stosowana forma pieczy zastępczej, którą sprawują babcia i dziadek (ze strony matki albo ojca) lub tylko babcia czy tylko dziadek, a także może sprawować dorosłe rodzeństwo dzieci umieszczanych. Możliwość zastosowania tego rodzaju pieczy zastępczej jest rozpatrywana przez sąd jako pierwszoplanowa. Jeżeli brakuje kandydatów lub ich sytuacja nie daje pewności, że dobro dziecka będzie zaspokojone, poszukiwana jest dalsza rodzina, która mogłaby podjąć się tego zadania lub osoba znana dziecku lub ostatecznie obca. Ta grupa rodzin zastępczych określana jest jako niezawodowa. Aby zostać taką rodziną zastępczą należy przejść procedurę kwalifikacyjną, której kluczowym elementem jest licencjonowane szkolenie. Rodzina zastępcza spokrewniona i niezawodowa pełni swoją rolę opiekuńczo – wychowawczą tak jak rodzina naturalna, czyli podstawowe środki finansowe musi pozyskać poza rodziną. Jednakże działa ze wsparciem (także finansowym) i podlega cyklicznej ocenie, która dotyczy sytuacji dziecka oraz jakości rodziny. Rodziny zastępcze wymienione powyżej nie zaspokajają w pełni potrzeb zabezpieczenia opiekuńczo - wychowawczego dla dzieci małych (do 10 roku życia), szczególnie zabezpieczenia tymczasowego. Dlatego w ustawowym systemie pieczy zastępczej wprowadzono rodzinę zawodową, której gotowość do pełnienia roli rodziny zastępczej, połączono z aktywnością zawodową jednego z rodziców zastępczych realizowaną w domu na rzecz dzieci. Rodziny zastępcze zawodowe to połączenie pracy jednego z rodziców z życiem rodzinnym, co wzmacnia rodzinę oraz oferuje dom rodzinny dla wielu dzieci lepszy niż placówka opiekuńczo – wychowawcza, w której wychowawcy wprawdzie pracują ale nie mieszkają wspólnie z dziećmi pozostającymi w pieczy zastępczej. W rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka dzieci przebywające w pieczy zastępczej mieszkają wspólnie z rodzicami zastępczymi, a także z ich dziećmi. W przypadku dzieci powyżej 10 roku życia i gdy zapewnienie rodzinnej pieczy zastępczej jest niemożliwe piecza zastępcza jest realizowana w instytucjonalnej pieczy zastępczej, czyli w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Aby dzieci nie były umieszczane przez sądy poza rodziną konieczne jest oddziaływanie wspierające rodzinę. Niezwykle cenne są oddziaływania profilaktyczne. Niniejszy program próbuje wskazać w zasobach miasta te miejsca, w których dochodzi do takich oddziaływań. Lepiej znane są zorganizowane działania wspierające rodzinę zagrożoną kryzysem lub wchodzącą już w kryzys, który narusza spójność rodziny i jakość jej funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wymienić tu można: asystenturę rodzinną, pracę socjalną, kuratelę sądową, grupy robocze w procedurze „Niebieskie Karty”, placówki opiekuńczo – wychowawcze wsparcia dziennego, leczniczą opiekę medyczną

z terapią specjalistyczną w podmiotach publicznych, poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne w systemie oświaty, działania prewencyjne policji, niektóre programy aktywizujące zawodowo, szczególnie osoby zepchnięte na margines społeczny. Mamy tu do czynienia z zespołem przedsięwzięć, które w większym lub mniejszym stopniu wspierają rodzinę, a w rezultacie chronią ją przed dysfunkcją lub rozkładem. Pełne rozeznanie w tym jakie podmioty działają i jakie znaczenie ma ich działalność, a co za tym idzie wnioskowanie o wzmocnienie właściwych ważnych i skutecznych działań wymaga orientacji cyklicznie odnawianej, czemu służy między innymi niniejszy Program.

W ostatnich latach w obszarze wsparcia dzieci i ich rodzin zostały wprowadzone nowe rozwiązania legislacyjne, których efektywna realizacja wymaga szczególnej współpracy osób i podmiotów zajmujących się tą dziedziną życia społecznego. Podejście interdyscyplinarne, wyraźny podział zadań i procedury współpracy są warunkiem koniecznym i niezbędnym do sprawnej realizacji zadań i osiągania rezultatów.

Proponowane działania koncentrują się na wspieraniu umiejętności wychowawczych rodziców, profilaktyce społecznej dzieci i młodzieży, optymalizacji działań związanych ze sprawowaniem pieczy zastępczej, rozwijaniu i podnoszeniu jakości form pieczy zastępczej, tworzeniu systemu wsparcia dla rodzin zastępczych.

Reasumując główne kierunki działań będą zmierzały do:

- promocji rodzicielstwa zastępczego i zwiększenia liczby rodzin zastępczych;
- profesjonalizacji i zintensyfikowania wsparcia dla rodzin biologicznych oraz zastępczych;
- stałego podnoszenia i rozwoju kompetencji kadry pomocy społecznej i wsparcia rodziny;
- rozwój profilaktyki dla rodzin biologicznych w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym;
- zindywidualizowanego i efektywnego podejmowania działań w procesach usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej.

Wszystkie działania skierowane wobec rodzin charakteryzują się wielowymiarowością i zintegrowanym podejściem. Natomiast zakładane cele i rezultaty zostaną osiągnięte, jeśli planowane w ramach niniejszego Programu działania będą uwzględniały zasadę interdyscyplinarności, kompleksowości oraz ukierunkowane zostaną na skuteczne osiągnięcie jak najlepszych efektów.

Wykaz tabel

Tabela 1. Rodziny, którym udzielano wsparcia w MOPR w ramach ustawy o pomocy społecznej ...	6
Tabela 2. Liczba ludności Słupska ogółem w poszczególnych latach	6
Tabela 3. Rodziny, którym udzielano wsparcia w MOPR w ramach ustawy o pomocy społecznej wg wybranych przyczyn	7
Tabela 4. Liczebności rodzin, wobec których prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”	8
Tabela 5. Powtarzalność procedury „NK” w latach 2015 - 2019- 2019	9
Tabela 6. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci asysty rodzinnej w latach 2015 - 2019	11
Tabela 7. Liczba miejsc i dzieci w placówkach wsparcia dziennego w latach 2015 - 2019	12
Tabela 8. Ogólne zestawienie danych dotyczących pieczy zastępczej w Słupsku w latach 2015 - 2020	13
Tabela 9. Liczba rodzin zastępczych w Słupsku w latach 2015 - 2020	14
Tabela 10. Liczba dzieci umieszczanych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015 - 2020	14
Tabela 11. Prorodzinność systemu pieczy zastępczej wg danych na 31 grudnia w poszczególnych latach	15
Tabela 12. Główne przyczyny opuszczania rodzin zastępczych z podziałem na rodzaje rodzin w latach 2015-2019	15
Tabela 13. Liczba dzieci opuszczających pieczę zastępczą w latach 2015-2019	16
Tabela 14. Dzieci pochodzące ze Słupska i przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej w innych powiatach w latach 2015-2019	17
Tabela 15. Dzieci pochodzące z innych powiatów i przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej w Słupsku w latach 2015-2019	17
Tabela 16. Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana pomiędzy powiatami w latach 2015 – 2019	18
Tabela 17. Liczba dzieci pochodzących ze Słupska i przebywających w pieczy zastępczej w latach 2015 - 2019	19
Tabela 18. Znaczenie rodzin zastępczych zawodowych mierzone udziałem w zabezpieczaniu rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015 - 2019	20
Tabela 19. Znaczenie rodzin zastępczych zawodowych w porównaniu z instytucjonalną pieczą zastępczą	20
Tabela 20. Porównanie średnich kosztów utrzymania jednego dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej z średnimi kosztami utrzymania jednego dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego we wrześniu 2020 r.	21
Tabela 21. Liczba osób w procesie usamodzielniania w latach 2016 - 2019	22

<u>Tabela 22. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych w latach 2016 - 2019..</u>	23
<u>Tabela 23. Limity liczby rodzin zastępczych zawodowych w latach 2021 – 2023</u>	31